

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

SIJOITTAMINEN OPISKELIJANA

Aloittaminen, tiedonsaanti ja tavat

Martti Lumia

Opinnäytetyö
Marraskuu 2017
Liiketalouden koulutus
Yrittäjyys ja tiimijohtaminen

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutus
Yrittäjyys ja tiimijohtaminen

LUMIA MARTTI:

Sijoittaminen opiskelijana
Aloittaminen, tiedonsaanti & tavat

Opinnäytetyö 42 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Marraskuu 2017

Opinnäytetyö käsittelee Tamperelaisten opiskelijoiden tämänhetkistä tasoa säästäjänä tai sijoittajana. Lisäksi se tutkii kuinka he haluavat saada aiheesta lisätietoa sekä antaa teoriaa säästämisen ja sijoittamisen tavoista ja sen aloittamisesta. Työn toimeksiantajana toimii Aito Säästöpankin Hervannan ja Lempäälän konttorit.

Säästäminen ja sijoittaminen on helppo tapa saada jo ansaitut rahat tienaamaan vaivattomasti. Jos kuitenkin innostuu aiheesta, sijoittaja löytää valtavasti erilaista tietoa kirjallisuudesta sekä internetistä. Näistä lähteistä aiheeseen on helppo paneutua itsenäisesti tai pankkien asiantuntijoiden avulla.

Opinnäytetyön teoriaosuus koostuu kolmesta osa-alueesta:

1. sijoittamisesta käsitteenä
2. erilaisten sijoituskohteiden esittelystä
3. kuinka aloittaa sijoittaminen niin halutessaan

Työhön kuuluu lisäksi kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, joka toteutettiin sähköisenä kyselytutkimuksena. Tutkimukseen osallistui 403 opiskelijaa, joiden keski-ikä oli 24,5 vuotta. Sen tarkoituksena oli selvittää, minkälainen on opiskelijoiden tämänhetkinen säästämisen ja sijoittamisen aste sekä kuinka paljon he tietävät aiheesta ja haluaisivat saada lisätietoa siitä. Lisäksi tutkimuksella selvitettiin tällä hetkellä säästävien ja sijoittajien tavoite tulevaisuutta ajatellen.

Työn tavoitteena on saada toimeksiantajalle tehtävän tutkimuksen avulla lisätietoa opiskelijoiden säästämis- ja sijoittamistottumuksista, jonka pohjalta saataisiin opiskelijoille lisää tietotaitoa sijoittamisesta toimeksiantajan toimesta tehtävien toimenpiteiden avulla. Yhtenä ehdotuksena tutkimukseen annettiin, että pankin neuvoja tulisi koululle kertomaan aiheesta, jota pidettiin myös hyvänä vaihtoehtona vastaajien keskuudessa.

Tehdyn kyselytutkimuksen perusteella voidaan nähdä, että opiskelijoiden säästäminen ja sijoittaminen ovat hyvällä tasolla. Pääomaa on saatu ottamalla opintolainaa sekä opintojen ohessa tai niitä ennen tehdyistä töistä. Isolla osalla pääasiallisena tavoitteena on taloudellinen riippumattomuus tai oman asunnon hankinta. Suurin osa vastaajista haluaa hankkia lisätietoa aiheesta itse, mutta myös sukulaisia sekä pankin palveluita ja henkilökunnan asiantuntemusta halutaan käyttää apuna.

Asiasanat: sijoittaminen, säästäminen, aloittaminen, opiskelija, korkoa korolle, osake, rahasto, hajauttaminen, raha

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Entrepreneurship and Team Leadership

LUMIA MARTTI:

Investing as a Student

Start, Access to Information and the Ways to Invest

Bachelor's thesis 42 pages, appendices 3 pages
November 2017

The thesis deals with the students' current level of saving or investing and their desire to get more information on the subject. The work also covers the theory of starting and finding the ways of saving and investing. The thesis was commissioned by Hervanta and Lempäälä branch offices of Aito Säästöpankki.

Saving and investing is an easy way to get the money you have already earned to yield a return to you effortlessly. To attract and excite the investor, a lot of information can be found in literature and on the Internet. With these sources, it is easy to engage in the topic, independently or with the help of the banks' experts.

The theoretical part of the thesis consists of three areas:

1. investing as a concept
2. the presentation of different investment instruments
3. the start of investing when desired.

In addition, the work includes a quantitative study, conducted as an electronic survey. The study involved 403 students of the average age of 24.5 years. The purpose was to find out what the students' current level of saving and investing is, and how much they know about the subject or would like to learn more about it. In addition, the study investigated the future objectives of current savers and investors.

Through the study done for the commissioner, the thesis aimed at finding out more about the students' saving and investing habits, and thus providing students with more expertise in investing, through the measures taken by the commissioner. One measure suggested in the study was that the bank's expert would come to school to tell about the topic, and that was also considered a good alternative by the respondents of the survey.

Based on the survey conducted, the students' saving and investing habits seem to be at a good level. Capital is obtained by taking a study loan or working during the studies. The main objective for the majority of students is financial independence or the acquisition of their own home. Most of the respondents wanted to get more information on the topic by themselves, but also appreciated the relatives' advice, as well as the banking services and the expertise of the people behind the desk.

Key words: investing, saving, starting, student, compound interest, stock, fund, diversification, money

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	SJOITTAMINEN	8
2.1	Mitä sijoittaminen on?	8
2.1.1	Tuotto	8
2.1.2	Korkoa korolle -ilmiö.....	10
2.1.3	Riski	12
2.1.4	Allokaatio ja hajauttaminen	13
2.2	Erilaiset sijoituskohteet.....	14
2.2.1	Osakkeet.....	16
2.2.2	Sijoitusrahastot.....	16
2.3	Aloittaminen	18
2.4	Oma pääoma	19
3	TUTKIMUS	21
3.1	Tutkimuksen toteutus.....	21
3.2	Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti	23
3.3	Tutkimuksen tulokset.....	26
3.3.1	Säästätkö tai sijoitatko?.....	26
3.3.2	Pääasiallinen säästämisen tai sijoittamisen kohde/tavoite	27
3.3.3	Mistä pääoma säästämiseen/sijoittamiseen?	28
3.3.4	Pääoman suuruus.....	29
3.3.5	Arvojen merkitys säästämis- tai sijoittamiskohteessa.....	29
3.3.6	Säästämisen ja sijoittamisen termien tuntemus.....	30
3.3.7	Lisätiedon saaminen ja hankinta	31
3.3.8	Pankin palveluiden ja ominaisuuksien tärkeys	32
4	POHDINTA.....	34
	LÄHTEET.....	37
	LIITTEET	40
	Liite 1. Kyselytutkimus – Sijoittaminen opiskelijana	40

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö esittelee opiskelijoille mitä sijoittaminen on ja mitä siitä olisi hyvä tietää, ennen kuin sijoittaa euroakaan mihinkään. Lisäksi se esittelee sopivia sijoituskohteita sekä esimerkkejä siitä, miten opiskelijat voisivat ja heidän kannattaisi sijoittaminen aloittaa.

Aihepiiri ja rajaus opiskelijoihin valikoitui omasta, jo koulun alussa heränneestä kiinnostuksestani sijoittamiseen sekä siitä tosiasiaista, että sijoittamista opetetaan suurimmassa osassa kouluista hyvin vähän tai ei ollenkaan. Toki esimerkiksi rahoittamista opiskellessa sijoittamista opiskellaan paljonkin, mutta ennen ammatillista tai akateemista koulutusta sijoittamista ja sen mahdollisuuksia ei juurikaan kouluissa opeteta tai tuoda esiin. Lopullinen aihe opinnäytetyölle muotoutui toimeksiantajan kanssa.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta ja opiskelijoille tehdystä määrällisestä tutkimuksesta. Teoriaosuus koostuu kolmesta osa-alueesta: sijoittamisesta käsitteenä, erilaisten sijoituskohteiden esittelystä sekä kuinka aloittaa sijoittaminen niin halutessaan. Työhön kuuluva kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus toteutettiin sähköisenä kyselytutkimuksena. Tutkimukseen osallistui 403 opiskelijaa lähinnä Tampereen alueelta ja heidän keski-ikänsä oli 24,5 vuotta. Tutkimuksella selvitettiin, minkälainen on opiskelijoiden tämänhetkinen säästämisen ja sijoittamisen aste sekä kuinka paljon he tietävät aiheesta ja haluaisivat saada lisätietoa siitä. Lisäksi tutkimuksella selvitettiin, mitkä tällä hetkellä säästävien ja sijoittajien opiskelijoiden tavoitteet ovat tulevaisuutta ajatellen.

Toimeksiantajani on tehnyt aikaisemmin vuotuisia tutkimuksia koko Suomen kattavassa Näin Suomi Säästää -tutkimuksessa, joka julkaistiin vuonna 2016 jo seitsemättä kertaa (Säästöpankkiryhmä 2016). Tutkimus on kuitenkin painottunut kaikenikäisiin ja koko Suomen ihmisten säästäväisyyteen, kun tässä tutkimuksessa perehdymme tarkemmin opiskelijoiden säästämiseen ja sijoittamiseen. Aikaisemmat opinnäytteet aiheesta ovat jo useita vuosia vanhoja ja tehty eri paikkakunnalla sekä usein myös pienemmälle joukolle, esimerkiksi yhdelle koulutuslinjalle. Merkittävänä erona on myös se, että opintolainahyvitys ja -vähennys tulivat voimaan 2014, jonka myötä opintolainan nostamisesta on tullut kannattavaa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on käsitellä sijoittamista ja erityisesti opiskelijoiden säästämistä ja sijoittamista. Tavoitteena on parantaa toimeksiantajan ymmärrystä opiskelijoiden säästämis- ja sijoittamistottumuksista. Työssä esitellään opiskelijoiden toivomia tapoja, joilla toimeksiantaja voisi tuoda tietotaitoaan säästämistä ja sijoittamisesta opiskelijoiden tietoisuuteen. Mitä nuorempana sijoittamisen aloittaa, sitä pidempään korkoa korolle -ilmiö saa tehdä töitä. Näin mahdollisiin sijoitustavoitteisiin päästään nuoremmalla iällä ja pienemmällä pääomalla kuin myöhemmin sijoittamisen aloittaneet. Jotta tutkimustavoitteeseen päästään, täytyy tutkimukseen saada kohtuullinen, eli useamman sadan opiskelijan suuruinen otanta.

Nykyajan opiskelijat ovat myös vaikeasti tavoitettavaa ikäluokkaa. Sosiaalinen media ja elämän hektisyys vaikuttavat kaikkien ikäluokkien tavoitettavuuteen ja varsinkin opiskelijoiden tavoittamiseen. Sisällön tulee olla kiinnostavaa tai esimerkiksi linkin avaamiselle täytyy olla jokin peruste tai houkutin. (Lahtinen 2017.) Monet pankit viestivät sivuillaan ja muissa kanavissaan säästämistä ja sijoittamisesta, mutta näiden tarkempi ja syvällisempi läpikäynti vaatisi uuden tutkimuksen ja opinnäytteen tekemistä aiheesta.

Opinnäytetyö tutkii opiskelijoiden tämänhetkistä ja tulevaa sijoittamista sekä heidän tapojaan ja halujaan sijoitustietämyksen lisäämiseksi. Tutkimuksen analyysien pohjalta toimeksiantaja saa lisätietoa opiskelijoiden säästämistä ja sijoittamisesta, mikä helpottaa heitä tulevaisuudessa opiskelijoiden kanssa toimiessa. Tiedonhankinta tehdään sähköisen kyselylomakkeen avulla, jota jaetaan koulujen intranetissä, opiskelijajärjestöjen tiedotteissa, sähköpostitse sekä Facebookin välityksellä. Tutkimukseen osallistuneiden kesken arvotaan 100 euron rahasto-osuus. Rahasto-osuus voisi herättää mielenkiintoa opiskelijoissa, jotka eivät tällä hetkellä säästä tai sijoita. Palkinto edesauttaa myös kyselytutkimukseen vastaamista.

Tärkeimpinä kysymyksinä opinnäytetyössä on:

1. Kuinka moni säästää tai sijoittaa jo?
2. Kuinka paljon opiskelijat tietävät sijoittamisesta?
3. Missä opiskelijoille saadaan lisätietoa sekä innostusta sijoittamisesta?
4. Miten opiskelijat haluavat säästää tai sijoittaa?
5. Miten jo säästävät ja sijoittavat sitä tekevät?

Toimeksiantajana toimii Aito Säästöpankki ja tarkemmin Hervannan ja Lempäälän konttorien pankinjohtaja Kristiina Mäkelä. Säästöpankkiryhmällä on Suomessa yli 190 -vuotinen historia, jonka perinteitä ja jatkuvuutta uusi säästöpankkiryhmä turvaa. Pankin perustehtävänä on olla lähellä asiakasta ja edistää asiakkaidensa säästäväisyyttä ja taloudellista hyvinvointia. He rakentavat pitkäjänteisiä asiakassuhteita huomioimalla asiakkaiden yksilölliset tarpeet heidän palveluissaan ja ennakoivat muutostarpeen toimialassa ja kuluttajakäyttäytymisessä. Heidän arvoinaan toimii asiakasläheisyys, yhteistyö, luotettavuus ja tuloksellisuus. (Aito Säästöpankki 2017.)

2 SIJOITTAMINEN

2.1 Mitä sijoittaminen on?

Sijoittaminen on rahan tai pääoman sitouttamista pyrkimyksenä saavuttaa lisätuloa tai tuottoa. Tarkoituksena laittaa rahat tekemään työtä, joko yhteen tai useampaan eri sijoituskohteeseen, saadakseen enemmän rahaa ajan kuluessa. Sijoittaminen voidaan ajatella myös aikamme sijoittamisena. Käytämme omaa aikaamme saavuttaaksemme jonkinlaista etua, kuten tekemällä jotain, joka parantaa yrityksemme arvoa tai auttamalla lupaavia nuoria elämässään. Näistä saatava etu voi olla sekä rahallista, että omaa mielihyvää parantavaa. (Investopedia 2017a; Fiebert 2017; ValuePenguin 2017.)

Varsinkin viisaasti sijoittaessa, se tarkoittaa pitkää sitoutumista sijoittamiseen. Viisaasti sijoittaminen onkin avain vaurauden kasvattamiseen, mutta sisältää aina riskin. Yritykset voivat mennä konkurssiin tai markkinoilla saattaa tapahtua merkittäviä muutoksia. Sen vuoksi sijoituskohdetta tulee aina tutkia tarkasti, seurata ja miettiä onko riski omaan sijoitusfilosofiaan sopiva, ennen rahan sijoittamista. (Investopedia 2017a.)

Suurin osa meistä tienaa elantonsa tekemällä työtä ahkerasti toisen palveluksessa tai vaihtoehtoisesti yrittäjänä. Työn tekeminen vaatii uhrauksia vapaa-ajasta perheen kanssa ja mahdollisesti asumista eri paikkakunnalla. Tehtyämme kovan työn rahamme eteen ja sijoittamalla siitä osan saamme maksimoitua tienaamiemme eurojen hyödyn tulevaisuutta varten. Kunhan muistamme, että tavoittemme ei ole kuolla mahdollisimman ison varallisuuden kanssa vaan käyttää sitä sillä tavoin, jolla siitä saa itselleen eniten hyötyä ja iloa. (Investopedia 2017b; Kennon 2016.)

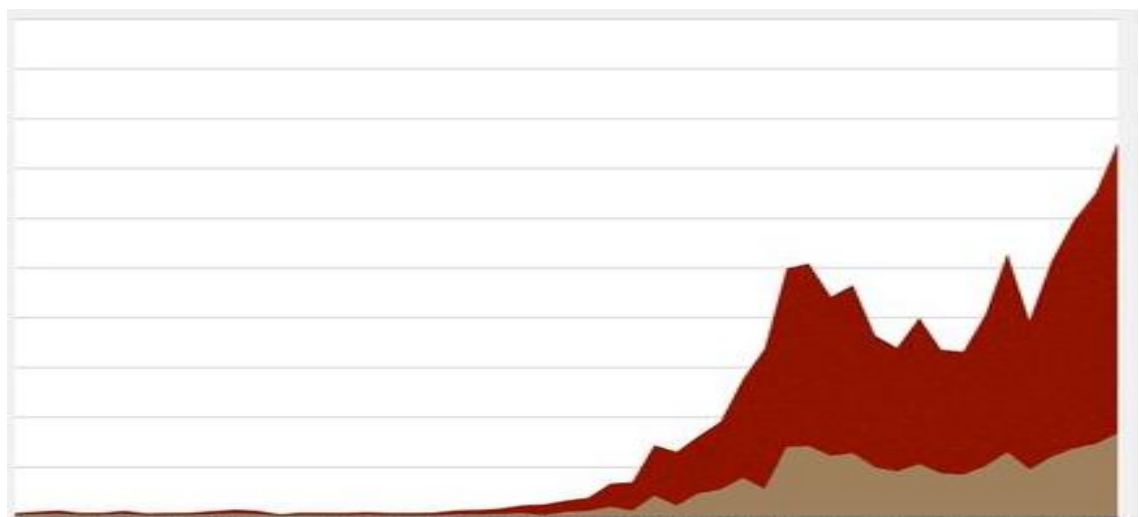
2.1.1 Tuotto

Tuotto on taloudellista hyötyä, mitä syntyy tulojen ylittäessä kulut (Tuotto = Kaikki tuotot – Kaikki kulut). Sijoituskohteessa tuottoa syntyy kahdesta eri osasta: Tulovirta (osinko, vuokratuotto, korkotuotto jne.) ja pääoman arvonnousu. (Investopedia 2017c; Sijoittaja.fi 2017.)

Helsingin pörssin indeksejä yhdistelemällä FIM Pankkiiriliike on laskenut Helsingin pörssin osakkeiden nousseen keskimäärin 10,9 prosenttia vuodessa, kun katsotaan tarkasteluväliä 1957-2004. Tästä laskelmasta puuttuu vielä osakkeista saadut osingot. (Hämäläinen 2005, 12.)

Tuottoon kuitenkin vaikuttavat monet tekijät, joista suurimmat markkinatilanteesta riippumattomat tekijät ovat verotus ja sen suunnittelu sekä sijoitustoiminnan suunnittelu ja sen kulut. Yksi iso tekijä on osinkojen uudelleensijoittaminen tai sen tekemättä jättäminen. Haluatko nauttia sijoituksien hedelmistä matkan varrella vai haluatko myöhemmin huomattavasti arvokkaamman osakesalkun korkoa korolle -efektin johdosta ja sitä kautta suuremmista osingoista? (Möttölä 2014; Kennon 2016.)

Hyvänä esimerkkinä osinkojen takaisinsijoittamisesta ja sen merkityksestä on Joshua Kennonin (2016) laskelmat, käyttäen apunaan Coca-Colan kurssikehitystä ja osinkokehitystä vuodesta 1962 vuoteen 2012 (kuva 1). Lähtötilanne on 10 000 dollarin sijoitus, joka on tehty kuvitteellisesti vuonna 1962 Coca-Colan osakkeisiin, jolloin olisi saanut 131 osaketta. Jos osinkoja ei olisi sijoittanut takaisin koko aikana, olisi sijoituksen arvo lopussa 486 943 dollaria 6 288 osakkeesta (131 osaketta muuttui vuosien saatossa 6 288 osakkeeksi osakkeiden puolituksien johdosta). Osinkoja olisi kertynyt 136 271 dollaria vuosien saatossa. Viimeisinä vuosina osinkoja tulisi noin 12 828 dollaria vuosittain. Tätä tilannetta kuvaa ruskea alue (kuva 1).

KUVA 1. Coca-Colan kurssikehitys osingot sijoittamalla ja ilman (Kennon 2016.)

Joshua Kennon (2016) laski myös tilanteen, jossa kaikki saadut osingot sijoitettiin takaisin Coca-Colan osakkeisiin, joka näkyy kuvassa 1 punaisella. Tässä tapauksessa

alkutilanteen 131 osaketta olisi kasvanut vuosien saatossa 21 858 osakkeeksi, joiden arvo olisi 1 700 000 dollarista 1 800 000 dollariin ja vuosittainen osinko olisi yli 42 000 dollaria. Ero on häikäisevä, mutta jokainen sijoittaja tekee oman päätöksensä, haluaako syödä kuormasta ja nauttia rahoista siinä hetkessä vai antaa niiden kasvaa korkoa korolle ja nauttia myöhemmin vielä enemmän. Aloittavalle sijoittajalle, kuten opiskelijalle, kuormasta syöminen vaikuttaa kuitenkin tulevaisuuden tuottoihin kaikista eniten. Jokainen euro vaikuttaa. Esimerkiksi 20-vuotiaana sijoitettu 10 euroa kasvaa 50-vuoden ikään mennessä 100 euroon 8 prosentin tuotto-odotuksella ja 60-vuotiaana sama 10 euroa on yli 200 euroa. Joidenkin korvaan summa voi kuulostaa pieneltä, mutta kun samoja 10 euron summia sijoittaakin kuukausittain, niin summasta tulee ajan kuluessa valtava.

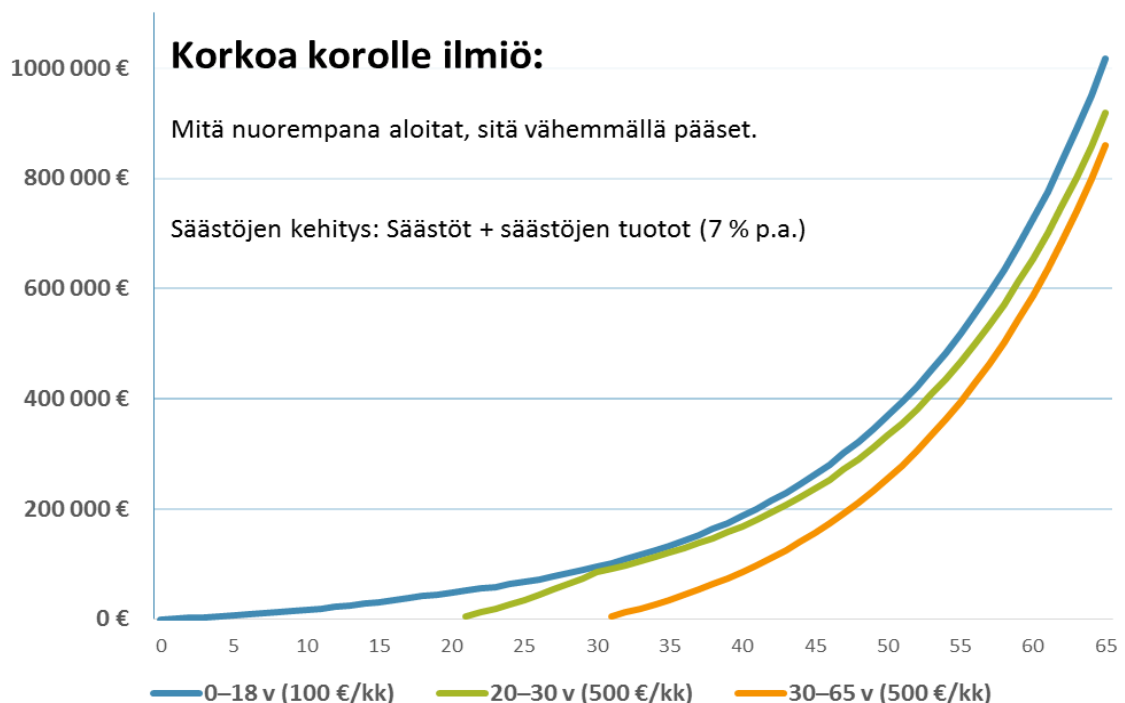
Osakkeista sijoittaja odottaa parempaa tuottoa kuin talletuksista ja historia antaa myös aihetta näin olettaa. Osakkeiden tuottoa ei voi kuitenkaan tietää etukäteen, mutta markkinat hinnoittelevat osakkeet vastaamaan niihin sisältyvää riskiä. Osakekurssit nousevat talouden kasvun myötä ja heijastavat siten yritysten parantunutta tuloksenteokokokykyä. Talouden kasvu muodostuu teknologian kehittymisestä, uusista ideoista ja tuotannon tehostumisesta. Kasvu ei kuitenkaan ole tasaista, vaan suhdannevaihtelut voivat välillä olla voimakkaitakin. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 102.)

2.1.2 Korkoa korolle -ilmiö

Korkoa korolle -ilmiö tarkoittaa sitä, että sijoitetun pääoman tuotto kasvaa korkoa nykyisen pääoman kanssa. Esimerkkinä 1000 euron sijoitus, jolle saat 10 prosentin tuoton. Ensimmäisen vuoden jälkeen rahaa on yhteensä 1100 euroa, eli tuottoa on tullut 100 euroa. Seuraavana vuonna tuotto saadaan alkuperäiselle 1000 eurolle ja lisäksi kyseiselle 100 euron tuotolle. Näin ollen saat toisena vuonna tuottoa 110 euroa, jolloin sijoitustesi arvo on yhteensä 1210 euroa. (Heikinheimo 2017a; Hämäläinen 2005, 12.)

Korkoa korolle -ilmiö tekeekin töitä sijoittajan puolesta ja mitä aiemmin sen hyödyntämisen aloittaa, sitä helpommin ja pienemmällä kuukausisijoituksella pääsee esimerkiksi miljoonan euron tavoitteeseen. Jos säästämisen ja sijoittamisen aloittaa 20-vuotiaana 500 euron kuukausisummalla ja jatkaa tätä vain 10 vuoden ajan, eli 30-vuotiaaksi, 7 prosentin vuotuisella tuotolla, olisi sijoittajalla 1 000 000 euron

sijoitussalkku ennen 70-vuoden ikää (kuva 2). Jos sijoittamisen aloittaakin vasta 30-vuotiaana, tulisi sijoittaa jokainen kuukausi samainen 500 euroa 65-vuotiaaksi saakka, jotta päästäisiin 1 000 000 euron pääomaan suurin piirtein samaan aikaan 20-vuotiaana aloittaneen kanssa. Ehdoton voittaja korkoa korolle -kisassa on kuitenkin sijoittaja, jolle vanhemmat ovat sijoittaneet esimerkiksi lapsilisät tai 100 € kuukaudessa täysi-ikäisyyteen asti. Hän on nopeammin tavoitteessa ja huomattavasti pienemmällä omalla pääomalla. Sijoittamisessa ei ole tarjolla äkkirikastumista, ainakaan kohtuullisella riskillä, vaan se vaatii aikaa. Ja mitä aikaisemmin on ottanut neuvosta vaarin, sitä pienemmällä omalla pääomalla tai aikaisemmin tavoitteisiin pääsee. (Heikinheimo 2017a.)

KUVA 2. Korkoa korolle ilmiön merkitys (Heikinheimo 2017a.)

Suurissa osakesijoituksissa, korkoa korolle -ilmiön maksimoimiseksi, tulee osingot sijoittaa uudelleen, kuten aikaisemman tuotto-luvun mukainen kuvaaja (kuva 1) näyttää. Jos sijoittajan tavoitteena on taloudellinen riippumattomuus eli tila, jossa hän ei ole riippuvainen ansiotuloistaan, sijoittaja voi lopettaa osinkojen uudelleensijoittamisen ja elää pelkillä pääomatuloilla taloudellisen riippumattomuuden saavutettuaan. Näin sijoittaja mahdollistaa itselleen ja perheelleen itsenäisemmän ja vapaamman elämän. Työn lopettaminen ei kuitenkaan ole välttämätöntä, vaan voi edelleen käydä töissä, jos niin haluaa. Taloudellisen riippumattomuuden tarkoitus on tuoda turvaa ja vapautta valita

huomisen askareet. Taloudellisen riippumattomuuden jokainen määrittelee kuitenkin itse, mutta tasoja on monenlaisia. Joillekin se on sitä, että pääomatuloilla pystyy maksamaan vain pakolliset menot, kun taas parhaimmillaan tulot kattavat kaikki menot ja tulevat hankinnat luksuksesta, lomamatkoihin ja harrastuksiin. (Vestola 2017.)

*”Korkoa korolle on maailman kahdeksas ihme.
Joka sitä ymmärtää, tienaa sen; joka ei ymmärrä, maksaa sitä.”
– Albert Einstein*

KUVA 3. Korkoa korolle on maailman kahdeksas ihme. (Heikinheimo 2017a.)

2.1.3 Riski

Jokaisen sijoittamista harkitsevan tulee ymmärtää, että aina on riski menettää kaikki. Mutta hajauttamalla, sijoitusvalinnoilla ja riskien tiedostamisella pystytään riskiä huomattavasti pienentämään. Riski ja tuotto kävelevät käsi kädessä. Riskin ollessa pieni on myös tuotto-odotus pieni ja molemmat kasvavat toisen kasvaessa. Volatiliteetti, eli tuotonvaihtelu tai heilunta on yksi käytetyimmistä ja kuvaavimmista arvoista. Volatiliteetti kuvaa sijoituskohteen tuoton vaihtelun suuruutta ja se ilmaistaan numerolla, joka lasketaan osakkeiden päivätuottojen keskihajonnasta ja yleensä ilmoitetaan prosentteina vuodessa. Esimerkkinä oletetaan satunnaisen rahaston tuoton olevan 10 prosenttia vuodessa pitkällä aikavälillä ja volatiliteetti 20, jolloin voidaan odottaa tuoton olevan kahtena vuotena kolmesta 20 prosenttiyksikköä tuotto-odotuksen kummalla puolella tahansa. Tässä tapauksessa -10 ja +30 prosentin välillä. (Pesonen 2013, 28–29.)

Riskilukuja voi lukea monin tavoin. Yhtenä esimerkkinä riskilukuja voi lukea siten, että sijoittaa silloin kun riskitaso on korkealla ja myy riskin näyttävän pieneltä. ”Eräs rujo, kuvaannollinen pörssisanonta kuuluukin, että osakkeita pitää ostaa silloin, kun veri virtaa kaduilla” (Pesonen 2013, 30). Pitää kuitenkin muistaa, että volatiliteetti on vain yksi riskin mittari sijoittajalle, eikä pientä volatiliteettiäkään pidä rinnastaa pieneen riskiin. Pesonen (2013, 30) kertookin esimerkin, jossa osake voi nousta hitaasti ja tasaisesti kuplalukemiin, jolloin volatiliteetti ei kuvaa riskin tasoa, sillä osake voi romahtaa yliarvostetuilta tasoilta esimerkiksi tulosvaroituksen vuoksi.

Keskeisimpänä tekijänä sijoittamisessa ja sen riskeissä on sijoittaja itse. Hätäilevät päätökset, sijoitussuunnitelmasta poikkeaminen tai sen puuttuminen kokonaan luovat riskitekijöitä. Pesosen (2013, 27) mukaan on tutkittu, että kymmenen prosentin tappio voi tuntua paljon voimakkaammin kuin kymmenen prosentin tuotto. On sitten aloitteleva sijoittaja tai ammattilainen, tärkeintä on oppia itsestään sijoittajana ja hyväksyä sekä ymmärtää ottamansa riski. Pesosen mukaan (2013, 31) monella sijoittajalla, huolimatta salkun koosta, salkun riski on niin suuri, ettei sijoittaja hyväksyisi sitä, jos hän tietäisi sen suuruuden. Hän ei myöskään tarkoita, että kaikkia riskitunnuslukuja tulisi osata laskea, vaan hajautus on jäänyt sijoittajalla tekemättä. (ValuePenguin 2017.)

2.1.4 Allokaatio ja hajauttaminen

Allokaatiolla tarkoitetaan sijoitettavan varallisuuden jakamista eri sijoituskohteisiin. Allokaatiopäätöksen suurimpana vaikuttajana on yleensä sijoittajan oma riskinottohalukkuus. Esimerkiksi matalan riskinottohalukkuuden omaava sijoittaja sijoittaa merkittävimmän osan varallisuudestaan pieniriskisiin rahastoihin ja vain pienen osuuden osakkeisiin tai jättää suorat osakesijoitukset kokonaan pois sijoitussalkustaan. Vastaavasti taas korkeamman riskinsietokyvyn omaava sijoittaja sijoittaa selvästi suuremman osan varoistaan osakkeisiin. (Kallunki ym. 2007, 55–56.)

Allokaatiopäätökset tehdään monesti pitkällä sijoitushorisontilla, ja sijoitustuotteita myydessä ja hankkiessa pyritään noudattamaan asetettua allokaatiostrategiaa. (Kallunki ym. 2007, 55–56.) Pankkien sijoitusneuvojat antavat yleensä asiakkailleen suosituksia heidän näkemyksensä mukaisista allokaatioratkaisuista eri markkinatilanteissa riskinottohalukkuuden mukaisesti.

”Hajautus on ainoa ilmainen lounas.” (Pesonen 2013, 31). Se tarkoittaa sijoitettavan omaisuuden jakamista eri sijoituskohteissa eri toimialoille, ajallisesti, maantieteellisesti tai eri omaisuusluokkien välille sijoittaen, eli allokoiden. Yleisenä sääntönä on, että yksittäinen osake ei ylittäisi 10 prosenttia sijoitussalkun arvosta. Näin ollen pelkästään osakkeisiin sijoittaessa salkussa tulisi olla tasaisesti vähintään 10 yrityksen osakkeita, mutta ei kuitenkaan liikaa, jotta niiden aktiivinen seuranta ei menisi mahdottomaksi. Hajauttamista tehdään riskin ja volatilitietin pienentämiseksi, eli kuinka voimakkaita heilahduksia indeksissä tai osakkeessa tapahtuu. (Kallunki 2006; Pesonen 2013, 31; Rikas

Erakko 2015.) ”Indeksi kuvaa hyödyke- tai arvopaperijoukon hintamuutosta. Indeksini voi muodostaa mistä tahansa joukosta arvopapereita, kun tiedetään arvopapereiden hinta ja yksittäisen arvopaperin suhteellinen osuus indeksissä” (Heikkilä 2017).

Eri toimialoille hajauttaessa vältetään koko salkun arvonlaskusta yhden toimialan huonon tilanteen vuoksi (Rikas Erakko 2015). Käytännössä toimialahajauttaminen tarkoittaa sitä, että sijoittaja ei sijoita yli 10 prosenttia sijoitussalkun arvosta esimerkiksi Teliaan, Elisaan tai muihin saman toimialan yrityksiin. Molempia voi toki salkussa olla, kunhan muistaa hajautuksen. Mahdollista on myös sijoittaa yritykseen, joka toimii useilla toimialoilla, kuten Sampo Oyj, joka yrityksenä on sijoittanut varojaan useille eri toimialoille.

Ajallinen hajautus tarkoittaa nimensä mukaisesti sijoitusten ajallista hajauttamista. Eli ostetaan esimerkiksi rahasto-osuutta kuukausisijoitus -periaatteella, jolloin tulee ostaneeksi rahastoa sekä edullisesti, että hieman kalliimmalla. Tällöin keskihinta muodostuu järkeväksi. Lisäksi hajautuksen voi tehdä myös maantieteellisesti, eli sijoittamalla ulkomaalaisiin yrityksiin tai yrityksiin, jotka toimivat useissa eri maissa. Hyvänä suomalaisena esimerkkinä maantieteellisestä hajauttamisesta yhden yrityksen sisällä on Kone Oyj, jolta löytyy valtuutettuja jakelijoita lähes 80 eri maasta (Kone 2017).

2.2 Erilaiset sijoituskohteet

Sijoituskohteita ja tapoja sijoittaa niihin on maailmassa suuri määrä. Erilaiset sijoituskohteet eroavat toisistaan ominaisuuksien, kulujen ja tärkeimpänä riskin sekä tuotto-odotusten mukaan. Sijoituskohteet jaetaan sekä suoriin, että välillisiin kohteisiin. Suoria ovat rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, osakkeet, joukkolainat ja kiinteistöt. Tällaisiin kohteisiin sijoittaessa sijoittaja ostaa arvopapereita, joiden arvo määräytyy rahoitusmarkkinoiden mukaisesti. Välilliset sijoituskohteet ovat joko sijoitusrahastoja tai vakuutusoidonaisia, joiden arvo määräytyy niiden sisältämien arvopapereiden arvon perusteella. (Kallunki ym. 2007, 95–96.)

Tässä opinnäytetyössä keskitytään kuitenkin aloitteleville sijoittajille, kuten opiskelijoille sopiviin sijoituskohteisiin. Näitä ovat tällä hetkellä pääasiassa suorat osakesijoitukset sekä sijoitusrahastot. Rahamarkkinasijoituksiin ja talletuksiin sekä joukkolainoihin sijoittaminen on tällä hetkellä tämän hetkisen korkotason johdosta muita vaihtoehtoja

heikommin tuottavaa. Suorat kiinteistösijoitukset jäävät opinnäytetyöstä pois, johtuen kertosijoituksen suuruudesta sekä yleisesti opiskelijoiden mahdollisuudesta saada sijoitusasuntoon lainaa. Toki joitakin opiskelijoita aina löytyy joukosta, jotka aloittavat asuntosijoittamisen jo opiskelujen aikana, mutta opinnäytetyö kertoo yleisesti opiskelijan normaaleista mahdollisuuksista aloittaa sijoittaminen. Lisäksi kiinteistöihin pystyy sijoittamaan myös sijoittamalla niihin sijoittavaan yritykseen tai rahastoon, jolloin mukaan pääsee jo aloitteleville ja opiskelijoille sopivammalla pääomalla.

Vakuutussidonnaiset eivät ole suurimmalle osalle opiskelijoista sopiva tapa sijoittaa, sillä ne ovat tarkoitettu enimmäkseen erityisen aktiivisille sijoittajille. Niiden avulla pystytään sijoituksia vaihtamaan ilman veroseuraamuksia säästöajan aikana ja verot maksetaan vasta kun sijoitukset lunastetaan. Tällä tavalla korkoa korolle -ilmiö tuottaa myös muussa tapauksessa verotetun pääoman avulla. Vakuutussidonnaisissa on kuitenkin aina kuluja, jotka ylittävät kaupankäyntikulut ja verohyödyt normaalilla sijoittajalla.

Vakuutussidonnaisiin kuuluvat muun muassa niin sanotut vakuutuskuoret, jotka eivät useimmille opiskelijoille sovi, koska ne ovat suunniteltu sekä yrityksille, että kymmeniä tai satoja tuhansia sijoittaville yksityishenkilöille (Heikinheimo 2017b). Näiden lisäksi 90-luvulla markkinoille tuli kapitalisaatiosopimukset, jotka toimivat vakuutuskuoren tavoin. Kapitalisaatiosopimuksen perusteella ei vakuuteta ketään, toisin kuin vakuutuskuorella ja sopimus on aina määräaikainen. Kapitalisaatiosopimukseen ei ole mikään ”ilmainen lounas” vaan se sisältää kustannuksia, kuten maksu-, kuormitus- ja hoitopalkkiot sekä erinäisiä muita palkkioita. Lisäksi, jos haluaa nostaa säästöt enneaikaisesti, peritään siitä erikseen takaisinostokulu. Näin ollen kapitalisaatiosopimus ei sovi pienen, muutamien tuhansien eurojen sijoitussalkun hallintaan, sen suurten kustannusten vuoksi. Suurimmassa osassa kapitalisaatiosopimuksista on myös suuri puute. Verovapaa sijoituskuori voi pitää sisällään vain pankin tai vakuutusyhtiön omia tuotteita, kuten rahastoja, eikä ollenkaan suoria osakesijoituksia. Riskinä kapitalisaatiosopimuksissa on, että niille ei ole olemassa ollenkaan talletussuojan kaltaista järjestelyä. Jos vakuutusyhtiö joutuu selvitystilaan, on olemassa riski, että säästöt menetetään kokonaan. Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta kuitenkin valvotaan Suomessa tarkasti Finanssivalvonnan toimesta. (Salkunrakentaja 2013.)

2.2.1 Osakkeet

Osake on yksi osuus yhtiöstä eli sen osakepääomasta. Osakkeenomistajana saa oikeuden yhtiön voitonjakoon eli osinkoon ja osallistumisoikeuden yhtiökokouksiin. Lisäksi osakkeenomistajat saavat oikeuden ostaa, eli merkitä uusia osakkeita uusmerkinnän aikana antiehtojen mukaisen määrän. (Hämäläinen 2005, 118; Pörssisäätiö 2009.)

Osakkeiden hinnat eli kurssit vaihtelevat, kuten normaalissa kaupankäynnissä: kysynnän ja tarjonnan mukaan. Näin osakemarkkinat voivat epäonnistua lyhyellä aikavälillä yhtiön arvostuksessa, jonka myötä kurssi voi nousta liian korkealle tai laskea liian alas. Liian alhaalle arvostetun yrityksen osake tulee tulevaisuudessa hyvällä todennäköisyydellä ylittämään sijoitukseen liittyvän riskin, eli antamaan hyvän tuoton siihen sijoittaneelle. (Kallunki ym. 2007, 103.)

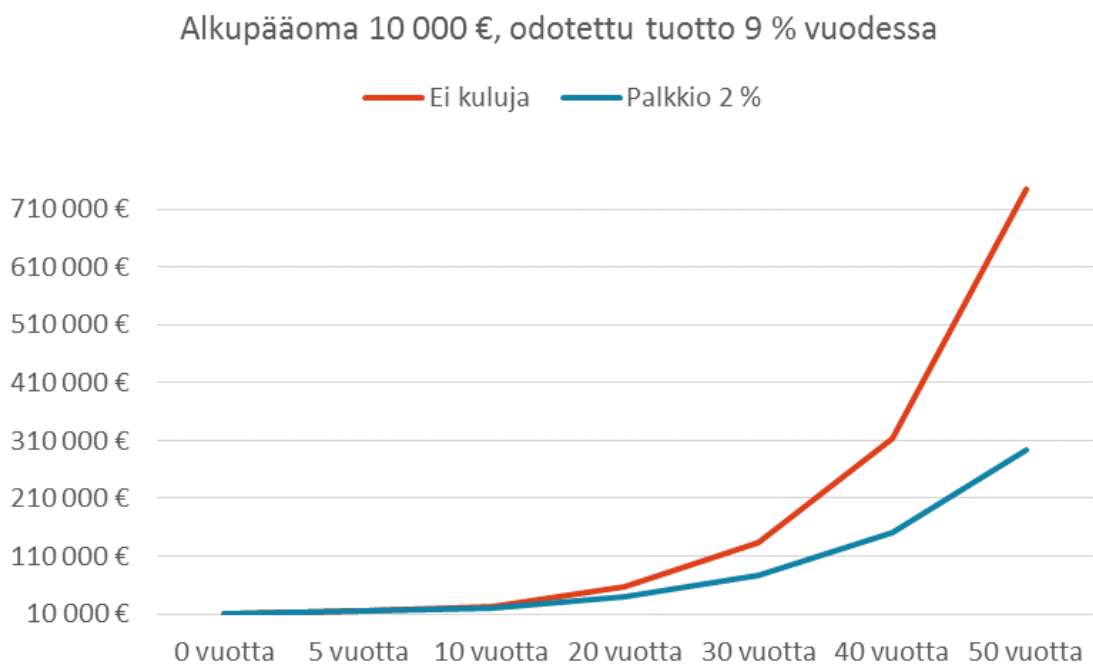
Osakkeet ovat sijoittavalle opiskelijalle hyvä vaihtoehto, jos haluaa seurata yritysten tilanteita ja analysoida omia sekä tulevia sijoituksiaan. Osakkeiden omistaminen vaatiikin enemmän aikaa, kuin rahasto-osuuksien omistajana, mutta antaa myös mahdollisuuden valita salkkuunsa juuri tiettyjä osakkeita ja saada heidän maksamaansa osinkoa (Kallunki ym. 2007, 102). Osakkeiden ostamisessa on tärkeää huomioida kaupankäyntikulut, jotta ei tule syöneeksi isoa osaa tuotoista heti ostohetkellä. Esimerkkinä tehdään 1000 euron kertasijoitus osakkeisiin ja pankilla on 10 euron eli yhden prosentin kaupankäyntikulu. Tällöin sijoituksesi lähtötilanne on heti yhden prosentin miinuksella. Tällaista noin yhden prosentin kuluja pidetään osakekaupassa vielä tavanomaisena, mutta suuremmilla kertasijoituksilla päästään vielä pienempiin kuluihin. Lisäksi useimmilla pankeilla suuremmat sijoitukset tai sijoitusten määrät pienentävät kulujen prosentuaalista osuutta.

2.2.2 Sijoitusrahastot

”Sijoitusrahasto on erilaisiin arvopapereihin sijoittava rahasto, jonka omistavat rahasto-osuuksia ostaneet sijoittajat.” (Kallunki 2007, 131.) Rahastossa onkin hajauttaminen jo valmiiksi kunnossa, jonka myötä riski pienenee huomattavasti. Sijoitusten hajauttamisen ja hallinnoinnin tekee joku muu kuin sijoittaja itse, joten sitä ei tarvitse seurata kovin aktiivisesti. Koska hallinnointia ei tee sijoittaja itse, on rahastoissa myös lähes aina kuluja. Sijoitusrahasto sopii aloittavalle sijoittajalle kuitenkin mainiosti, sillä

siihen pystyy sijoittamaan viisailla valinnoilla pieniäkin summia kerrallaan ilman suuria kuluja.

Rahastojen kulut muodostuvat yleisesti merkintä-, hallinnointi- ja lunastuspalkkioista. Kaikissa rahastoissa ei kuitenkaan ole näitä kaikkia ja niiden suuruudet vaihtelevat paljon erilaisten rahastojen kesken. Moni rahastoja myyvä tai välittävä taho onkin luopunut merkintä- ja lunastuspalkkioista kokonaan. Kuluista kannattaa olla tarkkana, sillä ne syövät yllättävän suuren osan tuloista pitkällä aikavälillä korkoa korolle -ilmiön myötä (kuva 4). ”40 vuoden sijoitusajalla 2 prosenttia alempi palkkio tuplaa säästösumman.” (Heikinheimo 2017a.) Rahastoa valittaessa tulisi tutustua myös itse rahastoon ja arvioida sen tulevaa nettotuottoa. Mieluummin valitsee 7 prosentin tuotto-odotuksella ja 2 prosentin kuluilla olevan rahaston, kuin 5 prosentin tuotto-odotuksella ja 1 prosentin kuluilla olevan rahaston. (Saario 2007, 239.)

KUVA 4. Kulujen merkitys sijoittamisessa. (Heikinheimo 2017a.)

Sijoitusrahastoja on sekä aktiivisia, että passiivisia. Aktiivisen rahaston idea on, että taitava salkunhoitaja toteuttaa omaa näkemystään markkinoilla ja pyrkii parempaan tuottoon kuin vertailuindeksi. Aktiivisessa rahastossa on myöskin passiivista rahastoa suuremmat kulut. Heikinheimon (2016) mukaan suuri osa niin sanotuista aktiivisista rahastoista on piiloindeksoivia rahastoja, jotka käytännössä sijoittavat indeksiä mukaillen, mutta omaavat aktiivisen rahaston hallinnointipalkkiot ja kulurakenteen.

”Suomalaiset rahastot ovat piiloindeksoinnissa aivan omalla tasollaan, sillä yli 80 prosenttia kotimaisista ”aktiivisista” rahastoista on todellisuudessa piiloindeksoivia” (Heikinheimo 2016). Passiivinen rahasto seuraa suoraan kohdemarkkinansa kehitystä ilman, että salkunhoitaja tekee omia valintoja tai aktiivista kaupankäyntiä. Tuottotavoitteena passiivisella rahastolla on suoraan kohdemarkkinan mukainen tuotto. Esimerkkinä passiivisesta rahastosta on OMX Helsinki 25 indeksirahasto, joka sijoittaa Helsingin pörssin 25 vaihdetuimpaan osakkeeseen. (Seligson 2017.)

2.3 Aloittaminen

Tänä päivänä voi sijoittaa lähes mihin vain todella vaivattomasti ja pystyy seuraamaan sijoituksien arvon kehitystä reaaliaikaisesti melkein mistäpäin maailmaa tahansa. Tässä on sekä hyviä että huonoja puolia varsinkin aloittelijalle. Aloittaminen on todella vaivatonta ja sen pystyy tekemään täysin kotisohvalta käsin, vaikka käyttäisit oman pankin palveluiden sijaan erillistä sijoituspalvelua. Tärkeintä aloittamisessa on kuitenkin se, että joko ottaa ensin itse selvälle sijoittamisen perustiedot, pyytää asiantuntijalta tähän neuvoa tai käy aiheeseen sopivassa seminaarissa. Sijoittamisen ymmärtämistä ja helpompaa keskustelua asiantuntijan kanssa helpottaakseen kannattaa sijoittamiseen kuitenkin tutustua edes hieman etukäteen.

Aloittamisen riskejä kartoittaessa tulisi huomioida, että sijoittaja itse onkin keskeisimpänä riskitekijänä sijoittamisessa. Hätköidyt sijoituspäätökset sekä ostaessa, että myynnissä lisää sijoittajan riskiä sekä kuluja selvästi. Mitä enemmän sijoittaja saa kokemusta ja tietämystä alasta, sitä paremmin hän tuntee itsensä sijoittajana sekä osaa analysoida vaihtuvia markkinatilanteita kylmän viileästi. (Pesonen 2013, 31.) Tämän vuoksi parhaita tapoja aloittaa sijoittaminen pienellä vaivalla on osta ja pidä -strategia. Strategiassa käytetään alussa aikaa sijoituskohteen valintaan ja tehdään sijoituspäätös pitkälle tulevaisuuteen, jonka jälkeen kohdetta tai kohteita ostetaan tasaisin väliajoin, esimerkiksi kuukausittain. Strategian keskeisin hyöty on sen helppous, koska ostettuja kohteita ei tarvitse seurata päivittäin, jolloin ei tule myöskään houkutusta reagoida markkinaliikkeisiin. Näin sijoittaja pystyy lykkäämään luovutusvoittoverojen maksua pitkälle tulevaisuuteen. (Salkunrakentaja 2012.)

Jos kuitenkin huomaa, että on tullut tehtyä huono sijoitus tai osa sijoitusta pääomasta olisi hyvä saada tuottavampaan kohteeseen, kannattaa pitää mielessä 1000 euron sääntö sijoittamisessa. Verovuonna saadut luovutusvoitot ovat verovapaita, kunhan omaisuuden luovutushinnat ovat yhteensä enintään 1000 euroa, joka tarkoittaa koko summaa, jolla sinä vuonna on voitolla myynyt, ei pelkkää voiton osuutta. (Vero 2017.)

1000 euroa on myös tärkeä summa silloin, kun myydään sijoituksia tappiolla. Jos luovutushinnat ovat verovuonna alle 1000 euroa, eivät ne tappiot ole vähennyskelpoisia verotuksessa. Tällöin tappiolla myydessä kannattaa aina mahdollisuuksien mukaan myydä yli 1000 eurolla verovuoden aikana, jolloin tappiot ovat vähennyskelpoisia. (Vero 2017.)

2.4 Oma pääoma

Kelan (2017a) opintolainahyvityksen johdosta opintolainan hyödyntäminen sijoittamisen aloittamisessa on huomattavasti helpompaa ja se lisäksi pienentää velalla sijoittamisen riskiä. Opintolainahyvytyys tarkoittaa sitä, että Kela maksaa opiskelijan opintolainasta 40 prosenttia takaisin 2500 euron ylittävstä lainamäärästä pankille, kunhan opinnot suoritetaan määräajassa.

$$\text{Opintolainahyvytyys} = (\text{Opintolainan määrä} - 2500 \text{ €}) * 0,4$$

Tässä tulee kuitenkin huomioida, että opintolainahyvityksessä on enimmäismäärä, joka määräytyy opiskelujen laajuuden mukaisesti. Esimerkiksi, vaikka opintolainaa saa nostettua 650 euroa kuukautta kohden, niin opintolainahyvitykseen tästä huomioidaan vain 400 euroa kuukautta kohden ja maksimissaan 9 kuukaudelta lukuvuoden aikana. (Kela 2017a) Näin ollen koko opintolainahyvityksen määrän pystyy laskemaan seuraavalla kaavalla, käyttäen 5 vuoden opintoja esimerkkinä:

$$(400 * 9 * 5 - 2500) * 0,4 = 6200 \text{ (€)}$$

Kuten kaavasta nähdään, on 5 vuotta (300 opintopistettä) opiskelevalla opiskelijalla mahdollisuus 6200 euron opintolainahyvitykseen, kunhan hän suorittaa opintonsa määräajassa, eli tässä tapauksessa opinnot saavat lykkääntyä yhdellä lukuvuodella (Kela

2017b). Opintolainahyvityksen johdosta sijoittamisen pystyy aloittamaan riskittömämmin, kun tietää että opintojen loputtua Kela maksaa ison osuuden lainasta pois.

Opintolaina ei tietenkään ole ainoa vaihtoehto, eikä se välttämättä kaikille sovi. Se esiteltiin kuitenkin laajemmin sen kannattavuuden ja käytännössä ilmaisen alkupääoman vuoksi. Monet nuorista sijoittajista saavat pääoman aloittamiseen esimerkiksi valmistujaislahjoista sekä opintojen ohella tai kesäisin tehdyistä töistä. Palkkatöistä säästöön tai sijoittamiseen laittavien kannattaakin päättää etukäteen jokin prosenttimäärä, kuten 3-5 prosenttia, jonka laittaa jokaisesta palkasta säästöön palkkapäivänä. Varsinkin opiskelijoilla on tämä tapa erittäin toimiva, kun tulot voivat heitellä paljonkin eri kuukausien välillä. Myös tulevaisuudessa mahdollisten palkankorotusten tai lisätulojen myötä säästettävä summa kasvaa, kun sivuun otettava summa on prosenttimääräinen.

Esimerkiksi rahastoihin pystyy sijoittamaan alhaisimmillaan 10 euroa kuukaudessa ja tarvittaessa aluksi voi säästää kuukausittain toiselle pankkitilille, josta sijoitus tehdään sopivan summan kartuttua. ”Opetus tästä kaikesta on kuitenkin se, ettei ole olemassa liian pientä summaa aloittaa säästäminen ja sijoittaminen, ja aikaisin aloittaminen antaa valtavan etulyöntiaseman” (Heikinheimo 2017a).

3 TUTKIMUS

Osaksi opinnäytetyötä laadittiin sähköinen kyselytutkimus korkeakouluopiskelijoille SurveyMonkey verkkokysely -työkalua apuna käyttäen. Tutkimuksen analysoinnissa käytettiin SurveyMonkey verkkokysely -työkalua sekä Excel taulukkolaskentaohjelmistoa. Tutkimuksen avulla selvitettiin seuraavia asioita:

1. Korkeakouluopiskelijoiden tietämyksen taso säästämisestä ja sijoittamisesta.
2. Tällä hetkellä säästävien tai sijoittavien opiskelijoiden määrä.
3. Kuinka opiskelijat saavat tai haluaisivat saada lisätietoa säästämisestä ja sijoittamisesta.
4. Lisäksi kysyttiin tiettyjen pankin palveluiden tärkeydestä korkeakouluopiskelijoille.

3.1 Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseen osallistui syys-lokakuussa 2017 403 henkilöä Facebookin, sähköpostin ja koulujen intranetin sekä opiskelijajärjestöjen tiedotteiden kautta. Kyselytutkimus julkaistiin sähköisessä muodossa, linkkiä jakaen, edellä mainituissa kanavissa.

Sähköisessä muodossa toteutettu kysely on tyypiltään määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Määrällisellä tutkimuksella selvitetään prosenttiosuuksiin ja lukumääriin liittyviä kysymyksiä, ja edellytykset onnistuneelle tutkimukselle tuo riittävän suuri otanta. Aineiston keruussa käytetään tutkimuslomakkeita, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot vastaajalle siinä missä laadullisen, eli kvalitatiivisen, tutkimuksen aineisto kerätään usein haastattelujen avulla ja on siten tekstimuodossa. Määrällisen tutkimuksen tuloksia kuvataan numeerisina suureina ja havainnollistetaan taulukoiden ja kuvaajien avulla. (Heikkilä 2014, 15.)

Määrällinen, sähköisessä muodossa jaettava, kysely valikoitui tutkimusmuodoksi, jotta saataisiin edustavasta otoksesta mahdollisimman suuri ja kohderyhmän tavoittaminen koettiin helpoimmaksi internetin välityksellä. Vastaukset haluttiin myös mahdollisimman nopeasti, helposti ja luotettavasti analysoitavassa muodossa.

Tutkimuksen perusjoukon ollessa suuri, päädyttiin kokonaistutkimuksen sijaan otantatutkimukseen. Kokonaistutkimuksessa tutkitaan jokainen perusjoukon jäsen ja se kannattaa tehdä aina, jos perusjoukko on pieni. Määrällisessä tutkimuksessa alle sadan hengen perusjoukko kannattaa tutkia aina kokonaan ja kyselytutkimusmuotoisissa tutkimuksissa 200-300:n suuruinen perusjoukkokkaan ei ole kokonaistutkimukselle liikaa. ”Ei ole pakko koko valtamerä juoda, jos haluaa suolaista vettä maistaa” (Heikkilä 2014, 31). Heikkilän (2014, 31-32) mukaan otos voidaan nähdä edustavana pienoiskuvana perusjoukosta. Tämän kyselyn perusjoukko on Tampereen seudun korkeakouluopiskelijat riippumatta siitä ovatko he kuulleet sijoittamisesta ikinä ennen tai ovatko jo suuren sijoitussalkun omaavia sijoittajia.

Koska koko perusjoukkoa olisi hyvin vaikea ja kallis tavoittaa, otokseksi toteutui 403 kohderyhmää edustavaa henkilöä. Kyselytutkimus jaettiin seuraavissa kanavissa:

1. Tampereen teknillisen yliopiston intranet
 - 8 300 opiskelijaa, joilla on mahdollisuus nähdä julkaisu.
2. Tampereen teknillisen yliopiston tiedotuslista
 - Tavoittaa valtaosan yliopiston opiskelijoista
3. Tampereen ammattikorkeakoulun intranet
 - Noin 10 000 opiskelijaa, jotka voivat nähdä julkaisun.
4. Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan (Tamko) viikkotiedote ja julkaisu Facebook-sivuilla
 - Yli 6 000 jäsentä, jotka voivat nähdä julkaisun.
5. Tampereen ammattikorkeakoulun eri koulutusalojen sähköpostilistat
 - Kaikilta koulutuspäälliköiltä ei tullut vastausta, joten ei ole varmuutta, kuinka monelle opiskelijalla sähköposti on lähtenyt. Kuitenkin ainakin 450 opiskelijalle suoralla sähköpostilla.

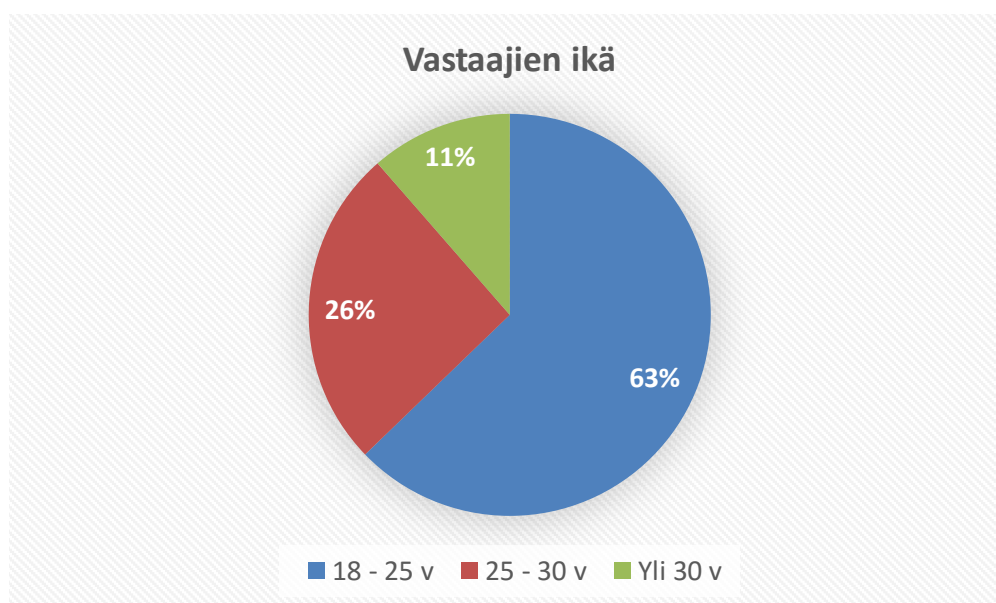
Kyselytutkimus koostui 13 kysymyksestä ja se vei vastaajilta keskimäärin 4 minuuttia aikaa vastata (liite 1). Neljän ensimmäisen kysymyksen avulla kerättiin vastaajasta taustatietoja, kuten ikä, sukupuoli ja koulu, jossa hän opiskelee sillä hetkellä sekä mikä on hänen säästämisen ja sijoittamisen tilanteensa kyseisellä hetkellä. Vastajaan tilanteen ollessa sellainen, että sijoittaminen ja säästäminen ei ollut tällä hetkellä ajankohtainen, kyselylomake siirsi hänet suoraan kysymykseen kahdeksan. Näin vastaaja ohitti kolme kysymystä, koskien vastaajan tämänhetkistä tilannetta säästäjänä ja sijoittajana. Loput kysymyksistä selvittivät vastaajan tietämystä säästämisestä ja sijoittamisesta, kuinka

haluasi lisätietoa aiheesta ja mitä palveluita ja ominaisuuksia pankissa arvostaa. Lisäksi pystyi jättämään yhteystietonsa arvontaa varten sekä luvan yhteydenottopyyntöön Aito Säästöpankin puolelta. Yhteydenottopyyntö tuli yhteensä 32 vastaajalta.

3.2 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Tutkimuksen validiteetti eli pätevyys mittaa miten tutkimus vastaa tutkimuskysymykseen. Tutkimuksen kysymysten tulee mitata yksiselitteisesti ja oikeita asioita sekä kattaa koko tutkimusongelma. Myös perusjoukon määrittely, otoksen edustavuus ja korkea vastausprosentti edesauttavat validin tutkimuksen toteutumista. (Heikkilä 2014, 27; Tilastokeskus 2017.)

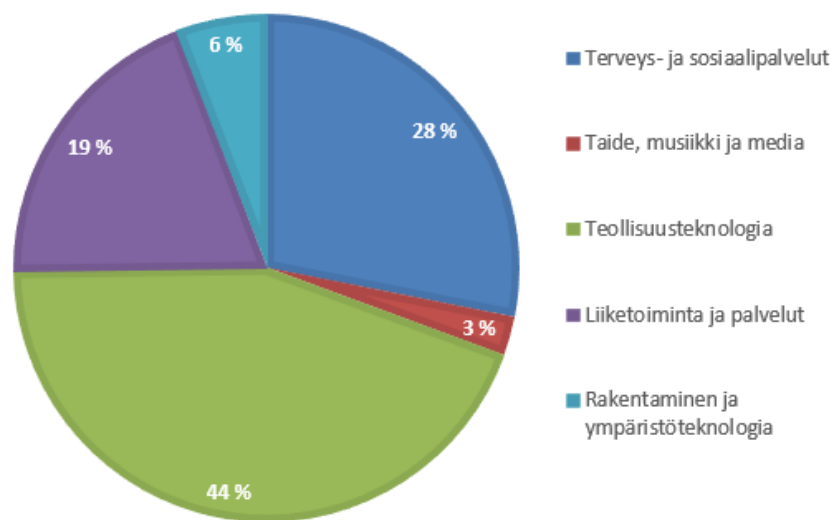
Kyselytutkimukseen vastasi 403 opiskelijaa, joka on SurveyMonkey:n (2017) mukaan riittävä otoskoko noin 5 prosentin virhemarginaalilla, vaikka perusjoukko olisi 1 000 000 ihmisen kokoinen. Tutkimukseen vastanneet olivat jakautuneet sukupuolen mukaan suhteellisen tasaisesti miesten määrän ollessa 55 prosenttia ja naisten 45 prosenttia. Vastaajien ikäjakauma oli epäilemälläni tasolla, kun kyseessä oli opiskelijoita koskeva kysely, joten 18–25-vuotiaiden 63 prosentin enemmistö ei yllättänyt ja myös 25–30-vuotiaat ovat merkittävässä osassa tutkimusta (kuva 5). Vastaajien keski-ikä tutkimuksessa oli 24,5 vuotta.

KUVA 5. Vastaajien ikäjakauma

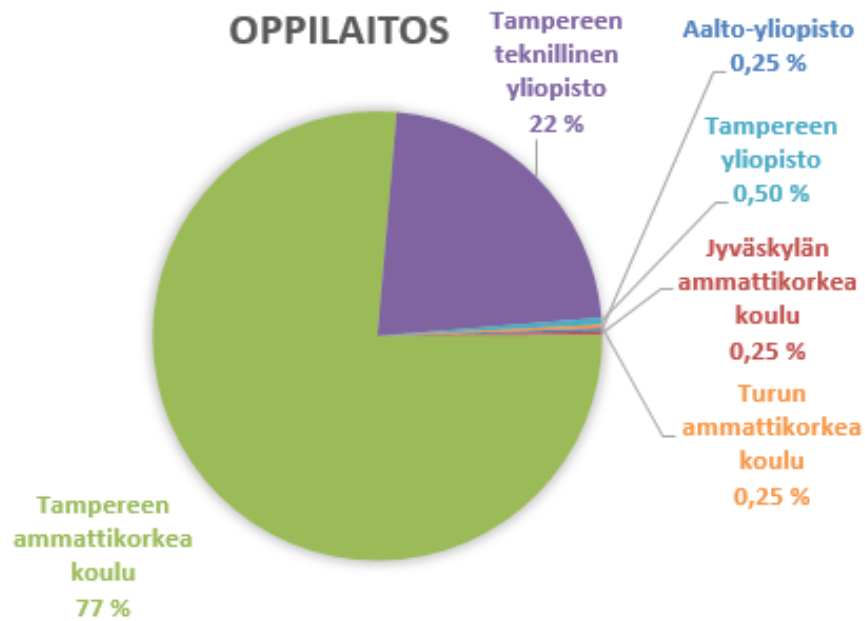
Noin 99 prosenttia vastaajista opiskeli tällä hetkellä Tampereella, joko Tampereen ammattikorkeakoulussa tai Tampereen teknillisessä yliopistossa (kuva 6). Koska tutkimus tavoitti pääasiassa vain Tamperelaisia opiskelijoita, niin tutkimuksessa opiskelijoista puhuttaessa, tarkoitetaan sillä Tampereella opiskelevaa henkilöä. Ja pääasiassa Tampereen ammattikorkeakoulussa opiskelevaa henkilöä. Tutkimuksesta puuttui kuitenkin vastaajan koulutusalan selvittävä kysymys, joten periaatteessa on mahdollista, että kaikki vastaajat opiskelisivat liiketalouden koulutusta.

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULUN VASTAAJIEN ERI KOULUTUSALAT

KUVA 6. Tampereen ammattikorkeakoulun vastaajien koulutusalojen taustaa

Manuaalisella selvitystyöllä pystyttiin kuitenkin todentamaan Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden koulutusalat ja näiden jakautuminen vastaajien keskuudessa. Tällä tavoin pystyttiin selvittämään 77 prosenttia vastaajien koulutusaloista. Teollisuusteknologia on koulutusaloista selkeästi parhaiten edustettuna 44 prosentin osuudellaan. Teollisuusteknologia tosin pitää sisällään useita eri koulutuksia, kuten metsätalous, tieto-, sähkö- ja konetekniikka. Terveys- ja sosiaalipalvelut nousivat toiseksi suurimmaksi koulutusalaksi vastaajien keskuudessa 28 prosentin osuudellaan. Tämänkin koulutusalan sisältä löytyy useita eri koulutuksia, esimerkiksi sairaanhoitaja-, kättilö-, fysioterapeutti- ja sosionomikoulutus. Näin ollen on nähtävissä, että vastaajat ovat jakautuneet yllättävän tasaisesti eri koulutuksiin. Ainoastaan Taide, musiikki ja media sekä rakentaminen ja ympäristötekniologia ovat heikommin edustettuina kolmen ja kuuden prosentin osuuksillaan.

KUVA 7. Oppilaitos

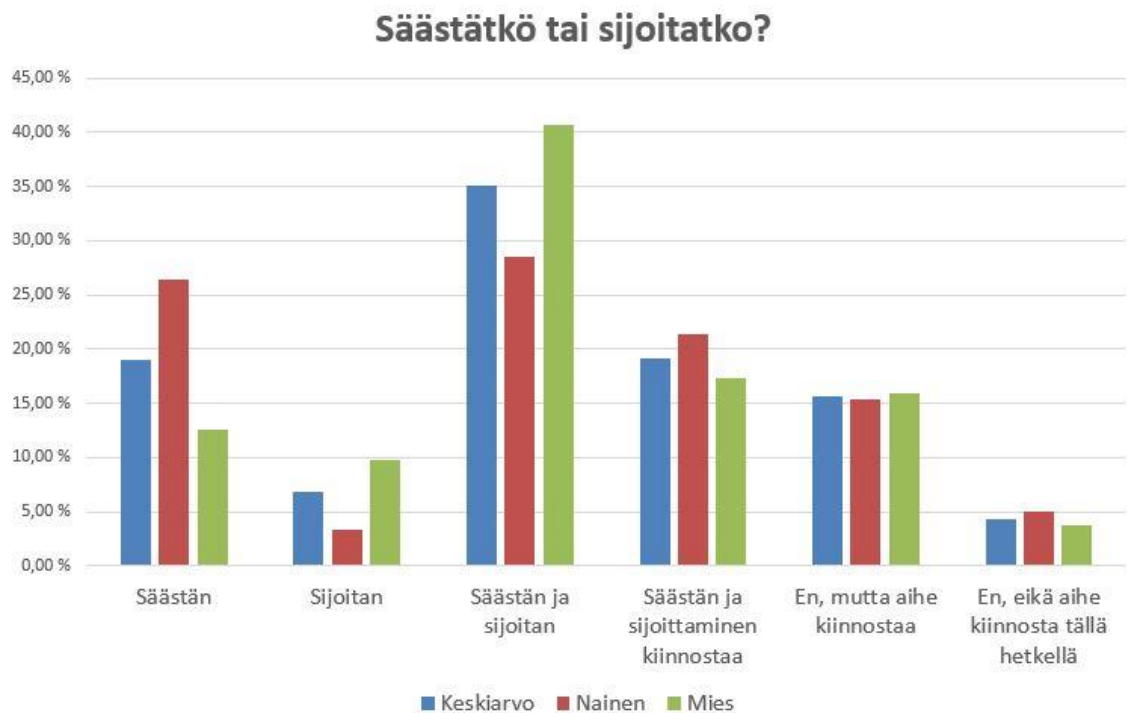
Reliabiliteetilla mitataan sitten saatujen tulosten tarkkuutta, eli luotettavuutta. Luotettava tutkimus voidaan toistaa missä ja milloin tahansa samanlaisin tuloksin, kunhan muistetaan, että tieteellisiä tuloksia ei pidä yleistää tutkimuksen pätevyysalueen ulkopuolelle. Tulokset tulee myös tulkita oikein ja tutkijan on oltava tarkka ja kriittinen koko prosessin ajan. Tulokset ovat useimmiten sattumanvaraisia, jos otoskoko on liian pieni. Lisäksi huomion arvoinen asia on poistuma, eli kato, joka mittaa lomakkeiden palauttamatta jättäneiden määrää. (Heikkilä 2014, 28; Anttila 2006, 515)

Reliabiliteetin takaamiseksi pyrin tekemään kyselyn mahdollisimman yksinkertaiseksi ja jättämään mahdollisimman vähän avoimia kysymyksiä. Mielestäni onnistuin tässä hyvin. Kahteen kysymykseen, joihin avoin vastaus jätettiin mahdollisuudeksi, tuli avoimia vastauksia vain alle kymmeneltä prosentilta vastaajista. Toki näistä löytyi muutama vaihtoehto, jotka olisivat voineet vastausvaihtoehtonakin olla. Yhdeksännen kysymyksen taloudellinen riippumattomuus -termi olisi pitänyt avata kysymyksen alle, koska nyt on mahdollisuus, että kaikki vastaajat eivät ole ymmärtäneet termin merkitystä samalla tavalla. Vastausten määrään olen tyytyväinen ja sillä saavutetaan riittävä reliabiliteetti tähän tutkimukseen noin 5 prosentin virhemarginaalilla.

3.3 Tutkimuksen tulokset

3.3.1 Säästätkö tai sijoitatko?

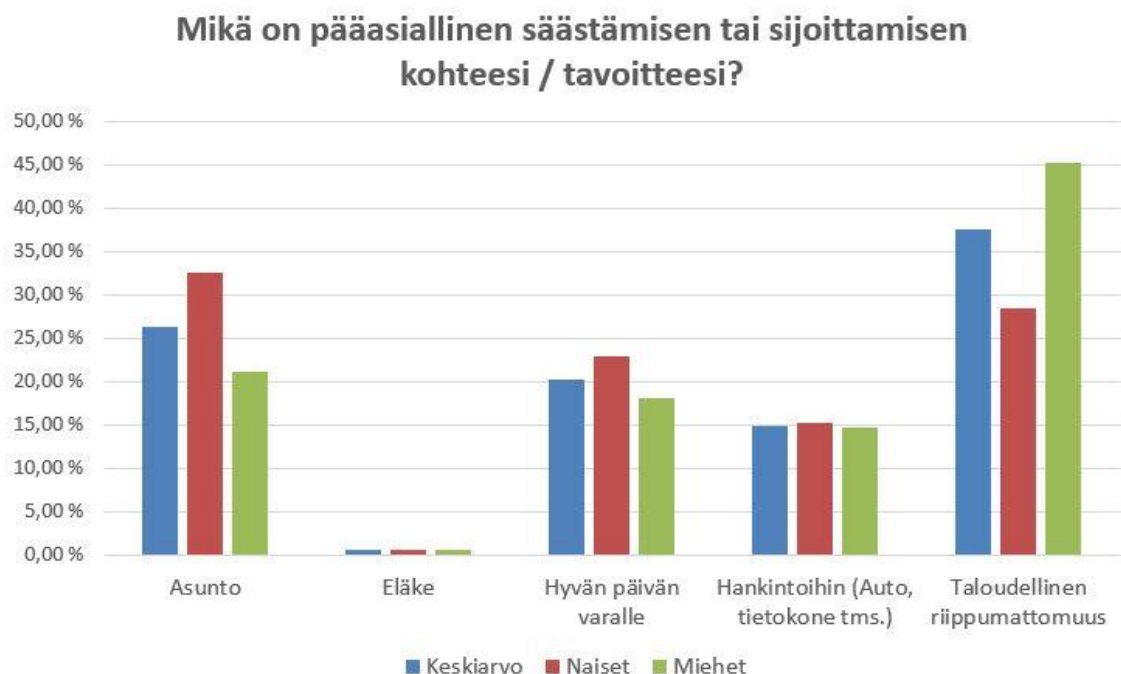
Opiskeliijoista, sekä naisista että miehistä, säästää ja/tai sijoittaa tällä hetkellä 80 prosenttia (kuva 8). Se on hyvin linjassa Säästöpankkiryhmän (2016) valtakunnallisen tutkimuksen kanssa, jonka mukaan 91 prosenttia suomalaisista säästää jollain tasolla, vaikka tutkimuksessa ei huomioida vastaajien elämätilannetta. Positiivinen yllätys oli, että opiskeliijoista jopa 42 prosenttia sijoittaa tällä hetkellä. Miehistä sijoittajia on 50 prosenttia ja naisista, selvästi vähemmän, vain 32 prosenttia. Säästämisen lisäksi sijoittamisen aloittamisesta kiinnostuneita oli kuitenkin 19 prosenttia (naisista 21 ja miehistä 17 prosenttia). Heistä, jotka eivät tällä hetkellä säästä eikä sijoita, oli kuitenkin aiheesta kiinnostuneita 16 prosenttia. Opiskelijoiden säästämisen ja sijoittamisen taso onkin näin ollen hyvällä tasolla ja kiinnostusta aiheeseen löytyy.

KUVA 8. Säästämisen ja sijoittamisen taso

3.3.2 Pääasiallinen säästämisen tai sijoittamisen kohde/tavoite

Seuraavaan kysymykseen vastasivat vain vastaajista ne, jotka tällä hetkellä säästävät tai sijoittavat. Heitä oli 314 henkilöä, eli 80 prosenttia kaikista vastaajista. Ennakkoletuksena olikin, että opiskelijoista monikaan ei säästä tai sijoita vielä eläkettä varten, joka piti hyvin paikkansa alle yhden prosentin eli kahden vastaajan näin tehdessä (kuva 9). Vain 15 prosenttia vastaajista säästää tai sijoittaa tällä hetkellä pääasiallisesti hankkiakseen jonkin kulutustuotteen, kuten auton tai tietokoneen. Omaa asuntoa varten säästäminen on myöskin merkittävässä osassa 26 prosentin osuudella (naisista 33 ja miehistä 21 prosenttia), joka juontaa juurensa ASP-tilin yleisyyteen sekä termin tuntemiseen. Lähes 80 % vastaajista tuntee tai tietää tarkasti mikä ASP-tili on (kuva 13).

KUVA 9. Pääasiallinen säästämisen tai sijoittamisen kohde/tavoite

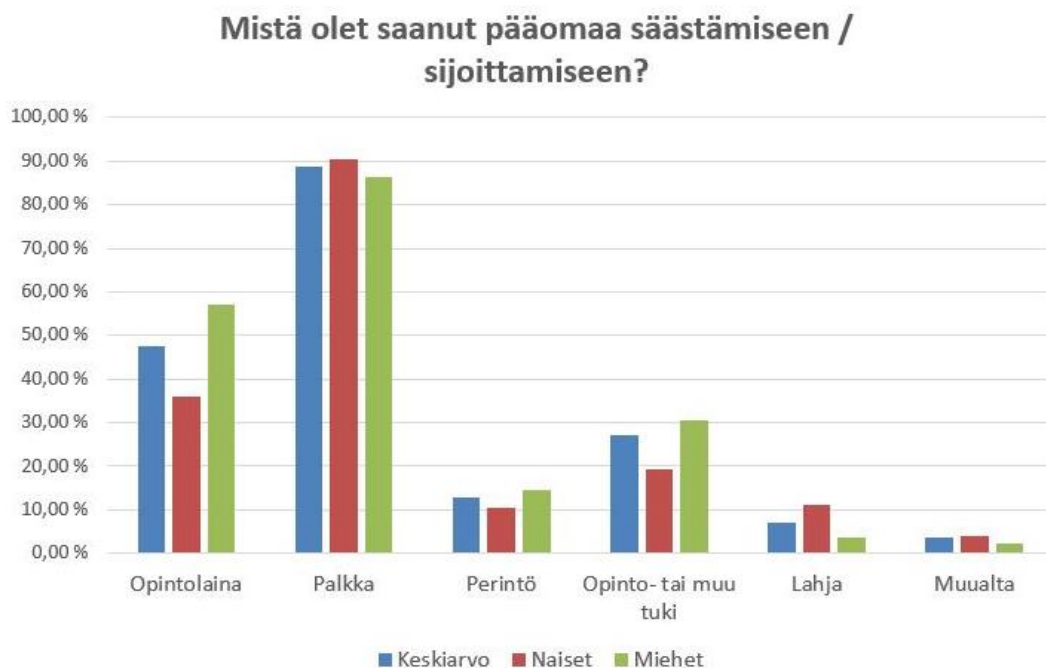
Taloudellinen riippumattomuus on tällä hetkellä ollut paljon pinnalla sekä mediassa, että blogimaailmassa, joka näkyy myös tuloksissa: 38 prosenttia vastaajista (naisista 28 ja 45 prosenttia miehistä) on ottanut tavoitteekseen taloudellisen riippumattomuuden (kuva 9), kun taas Säästöpankkiryhmän (2016) tutkimuksen vastaajista 25 prosenttia tavoittelee vaurastumista ja taloudellisesti riippumattomampaa elämää. Toki määrä on oletettavasti kasvanut vuodesta 2016, sillä vuonna 2015 samaisen Säästöpankkiryhmän (2016) tutkimuksen mukaan taloudellisesti riippumattomampaa elämää tavoitteli vain 16 prosenttia, joten vuodessa oli tullut jo 9 prosentin nousu. Nuorempi sukupolvi ja etenkin

miehet ovat kuitenkin selvästi halukkaampia taloudellisesti riippumattomampaan elämään. Naiset puolestaan säästävät miehiä isommalla osuudella tulevaa omistusasuntoa varten. Tuloksissa täytyy kuitenkin huomioida mahdollisuus sille, että kaikki vastaajat eivät tarkoita samaa asiaa termillä ”Taloudellinen riippumattomuus”.

3.3.3 Mistä pääoma säästämiseen/sijoittamiseen?

Mistä opiskelijat ovat saaneet sitten pääomaa säästämiseen ja sijoittamiseen? Tähän kysymykseen vastaajat pystyivät valitsemaan useamman vaihtoehdon, joten yhteenlasketut prosentit menevät yli sadan. Ehdottomasti suurin osa, eli 89 prosenttia opiskelijoista on laittanut palkasta osan säästöihin tai sijoittaakseen ne (kuva 10). 47 prosenttia opiskelijoista on käyttänyt velkavipua opintolainan muodossa, jonka käyttäminen sijoittamisessa ei ole niin riskialtista kuin ajattelisi Kelan (2017a) opintolainahyvityksen johdosta. Miehet kuitenkin käyttävät opintolainaa selkeästi enemmän kuin naiset 57 prosentin osuudella verrattuna naisten 36 prosentin osuuteen.

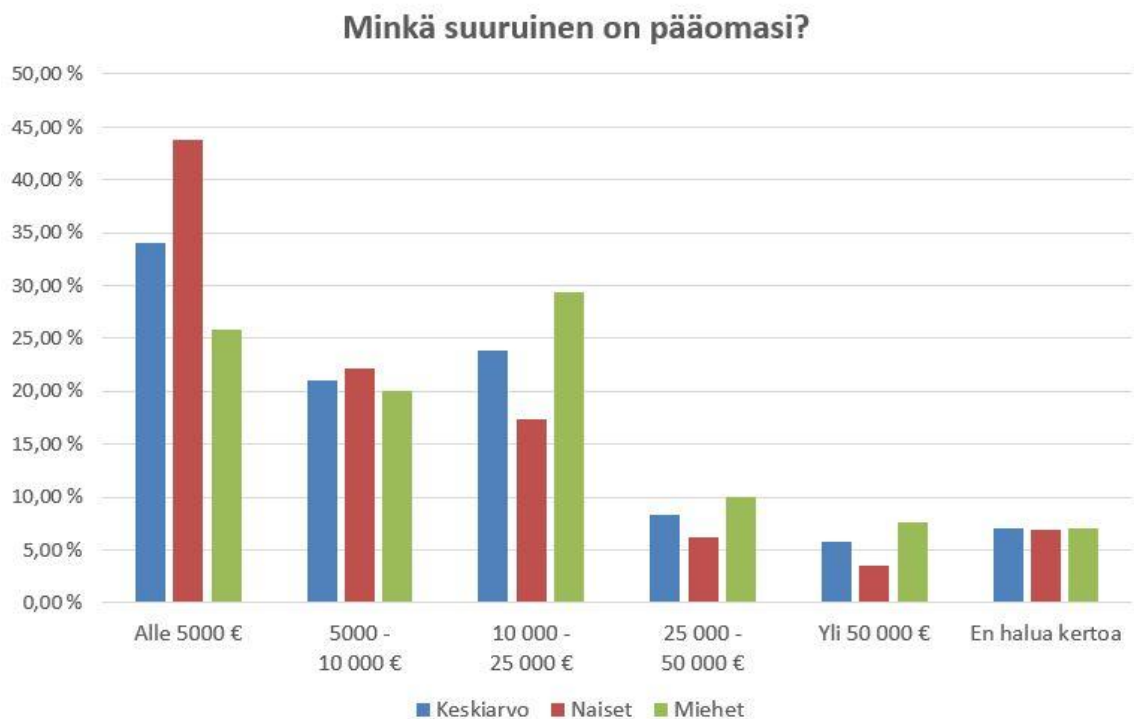
27 prosenttia opiskelijoista on myös käyttänyt opinto- tai muita tukia säästämisen tai sijoittamisen pääomana. Näiden lisäksi 10 prosenttia vastaajista on saanut pääomaa lahjoina, kuten vanhempien säästämien lapsilisien tai valmistumisrahojen muodossa. Myös aikaisempien hankintojen myynnillä ja jopa ”kuutamokeikkaa” tekemällä, on saanut laitettua rahaa säästöön tai sijoituksiin.

KUVA 10. Mistä pääoma säästämiseen/sijoittamiseen?

3.3.4 Pääoman suuruus

Pääomat opiskelijoiden sijoittamiseen eivät pääasiassa ole kovin suuria ja 34 prosentilla vastaajista pääoma onkin alle 5000 euroa (kuva 11). Naisista alle 5000 euron pääoma on 44 prosentilla ja miehistä vain 26 prosentilla. Koska miehet hyödyntävät opintolainaa naisia enemmän (kuva 10) on myös pääomat heillä suurempia. Yli 10 000 euron pääoma on 47 prosentilla miehistä ja samainen pääoma löytyy naisilta vain 27 prosentilta. Yli 50 000 euron pääomaa ei löytynyt kuin kuudelta prosentilta kaikista vastaajista. 7 prosenttia vastaajista ei halunnut kertoa pääomansa suuruutta.

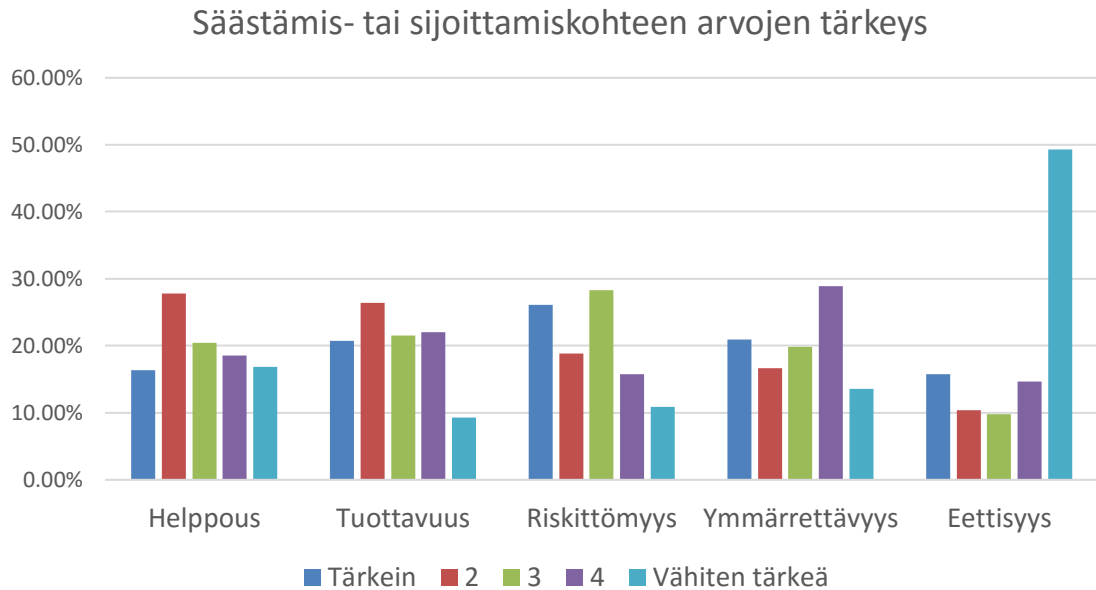

KUVA 11. Pääoman suuruus

3.3.5 Arvojen merkitys säästämis- tai sijoittamiskohteessa

Sijoituskohteen valintaan voi olla myös muitakin perusteita yrityksen taloudellisen tilanteen ja tulevaisuuden näkymien lisäksi, vaikkakin tuottavuus ja riskittömyys nousivat tärkeimmiksi arvoiksi säästämis- tai sijoittamiskohdetta valittaessa (kuva 12). Tuottavuus ja riskittömyys valittiin tärkeimmäksi tai toiseksi tärkeimmäksi arvoksi 54 ja 42 prosentin osuuksilla, joiden takana ymmärrettävyys ja helppous nousivat tärkeimmäksi tai toiseksi

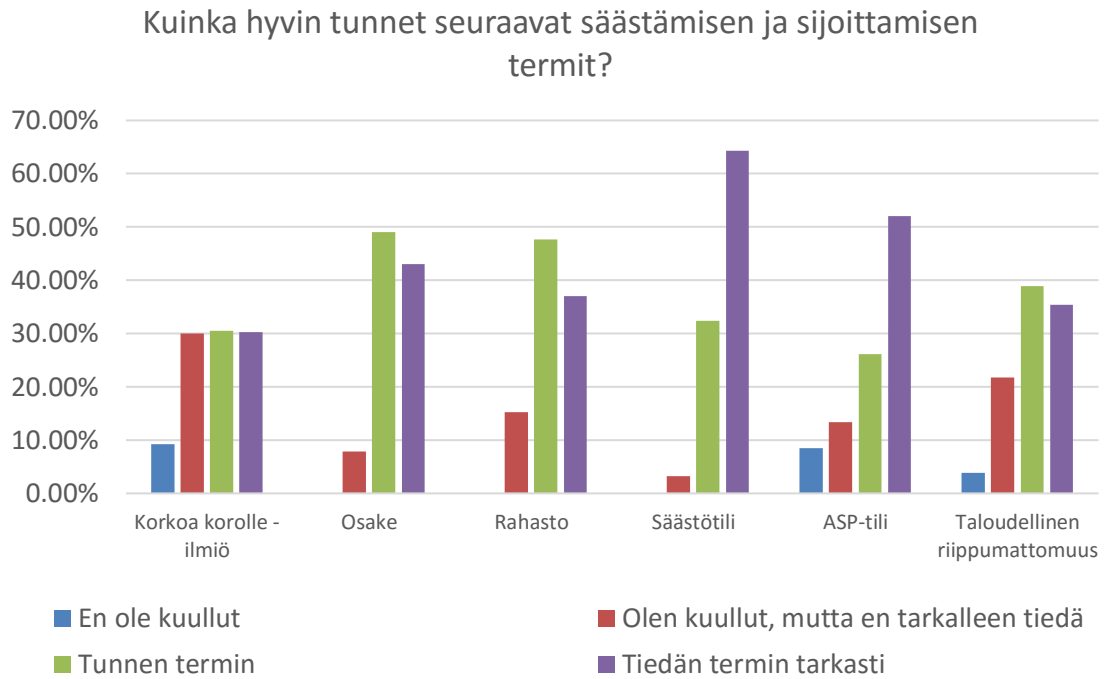
tärkeimmäksi arvoksi 41 ja 37 prosentin osuuksilla. Eettisyys oli selkeästi vähiten tärkeä arvo sijoittamisessa 49 prosentin osuudella.

KUVA 12. Arvojen merkitys säästämis- tai sijoittamiskohteessa.

3.3.6 Säästämisen ja sijoittamisen termien tuntemus

Säästämisen ja sijoittamisen perusermien tuntemus on tutkimuksen mukaan hyvällä tasolla (Kuva 13). Vain keskimäärin alle 4 prosenttia vastaajista ei tiennyt ollenkaan jotakin kuudesta kysytystä termistä. Näitä termejä olivat Korkoa korolle -ilmiö, ASP-tili sekä taloudellinen riippumattomuus. Osakkeen, rahaston ja säästötilin olivat kaikki ainakin kuulleet, ja keskimäärin 91 prosenttia tunsivat tai tiesivät tarkasti kyseiset termit. Keskimäärin jopa 44 prosenttia vastaajista tiesivät kaikki termit tarkasti ja näistä Korkoa korolle -ilmiö, taloudellinen riippumattomuus ja rahastot olivat vastaajista 30, 35 ja 37 prosentin tarkassa tietämyksessä. Keskimäärin jopa 81 prosenttia vastaajista tiesivät termin tarkasti tai vähintäänkin tunsivat sen merkityksen. Huolettavinta kuitenkin on se, että vastaajista 39 prosenttia ei ole kuullut tai ei tarkalleen tiedä korkoa korolle -ilmiöstä.

KUVA 13. Säästämisen ja sijoittamisen termien tuntemus

3.3.7 Lisätiedon saaminen ja hankinta

Kymmenes kysymys käsitteli opiskelijoiden toivomuksia lisätiedon saamisesta tai hankinnasta (kuva 14). Vastajat saivat valita yhden tai useamman vastauksen omiin näkemyksiinsä perustuen ja vastaajista 71 prosenttia haluavat hankkia tietoa itse. Heistä kuitenkin ainakin osa haluaa käyttää myös pankin verkkopalveluita apuna, sillä puolet vastaajista toivoisi saavansa lisätietoa pankin verkkopalveluiden kautta. Jos pankin neuvoja tulisi kertomaan aiheesta koululle, niin 23 prosenttia vastaajista olisivat siitä kiinnostuneita.

Näiden lisäksi muulla tavoin –kohtaan vastasi 8 prosenttia opiskelijoista (kuva 14). Näissä avoimissa vastauksissa nousi esiin vahvasti ystävien ja riippumattomien osapuolien kokemukset ja apu aiheeseen sekä erilaiset seminaarit, koulutustilaisuudet ja podcastit, kuten rahapodi. Muutammat vastaajista toivoivat myös verkkokurssia tai puhelinkeskustelua. Kaksi vastaajaa nostivat myös esiin, että eivät luota pankkeihin ja haluavat tietoa mistä tahansa muualta, kuin pankista.

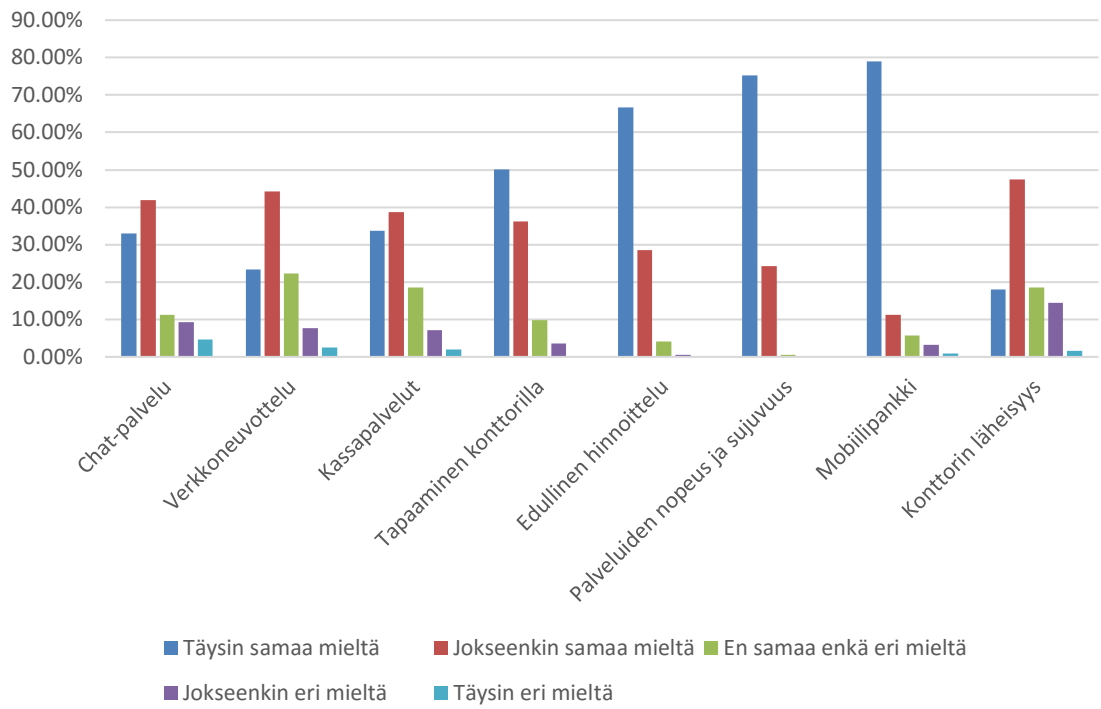

KUVA 14. Lisätiedon hankinta

3.3.8 Pankin palveluiden ja ominaisuuksien tärkeys

Opiskelijoiden säästämistä ja sijoittamista koskevien kysymysten lisäksi toimeksiantaja halusi saada tietoa, kuinka he arvottavat tiettyjä pankin palveluita tai ominaisuuksia (kuva 15). Yllätyksettömästi tärkeimmiksi pankin palveluiksi/ominaisuuksiksi opiskelijoiden keskuudessa nousi mobiilipankki, palveluiden nopeus ja sujuvuus sekä edullinen hinnoittelu. Kuitenkin puolet vastaajista oli sitä mieltä, että tapaaminen konttorilla on todella tärkeää. Kaikki tutkimuskysymyksessä olevat palvelut tai ominaisuudet olivat kuitenkin opiskelijoille pääasiassa tärkeitä. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli vähintään 65 prosenttia vastaajista koskien kaikkia palveluita ja yli 90 prosenttiin nousi palveluiden nopeus ja sujuvuus, edullinen hinnoittelu sekä mobiilipankki (99, 95 ja 90 prosentin osuuksilla).

Seuraavat palvelut/ominaisuudet ovat pankissa tärkeitä

KUVA 15. Pankin palvelut/ominaisuudet

4 POHDINTA

Opinnäytetyön teoriaosuuden ja toteutetun kyselytutkimuksen pohjalta voidaan tulla siihen tulokseen, että tutkimukseen vastanneiden opiskelijoiden säästäminen ja sijoittaminen ovat hyvällä tasolla. Varmuudella ei kuitenkaan voida todeta, että näin olisi muiden opiskelijoiden keskuudessa, koska tutkimuskysymyksistä ei selviä miltä koulutusaloilta kaikki opiskelijat ovat. Esimerkiksi, jos suuri osa vastaajista opiskelee liiketalouden koulutusta, on heidän tietämyksensä taso aiheesta korkeammalla koulutuksen johdosta. Manuaalisen koulutusalojen selvitystyön perusteella voitiin kuitenkin nostaa tutkimuksen reliabiliteettiä huomattavasti.

Yllättävää tutkimuksen tuloksissa on naisten ja miesten välinen ero säästäjänä ja sijoittajana. Miksi miehistä 50 prosenttia sijoittaa, kun naisista samaa tekee vain 32 prosenttia? Lisäksi miehet käyttävät huomattavasti enemmän opintolainaa sijoituksiensa pääomana (miehistä 57 ja naisista 36 prosenttia). Olisi erittäin mielenkiintoista tietää, mitkä tekijät vaikuttavat miesten ja naisten välisien riskinottohalukkuuksien eroavaisuuksiin.

Alan perustermistön tuntemus on hyvällä tasolla, mutta lähes 40 prosenttia vastaajista ei ole kuullut tai ei tarkalleen tiedä korkoa korolle -ilmiöstä. Korkoa korolle -ilmiön ollessa säästämisen ja sijoittamisen peruseriaate, olisi sen tunteminen erityisen tärkeää uusien sijoittajien kiinnostuksen lisäämiseksi. Kyselytutkimuksen perusteella tiedon tuominen koululle on pankille hyvä tapa tavoittaa opiskelijoita ja se on myös opiskelijalle erittäin helppo ja vaivaton vaihtoehto saada lisätietoa säästämisestä ja sijoittamisesta. Opiskelijoiden keskuudessa on paljon tasoeroja säästämisen ja sijoittamisen saralla, joten kahden eritasoisen koulutuksen/seminaarin tuominen koululle olisi varmasti kannattavaa.

Suurimmalle osalle opiskelijoista itse hankittu tieto nähdään kuitenkin parhaana vaihtoehtona, joten pankkien tulisi keskittyä helposti ja ymmärrettävästi saatavaan tietoon internetin välityksellä. Internetistä löytyy paljon hyvää informaatiota, kuten S-Pankin videot YouTube-videopalvelussa, mutta ne eivät markkinoinnin puutteesta tai vääristä kanavista johtuen tavoita oikeita ihmisiä. Omiin kokemuksiini opiskelijoiden keskuudessa pohjaten, näkisin yksinkertaisten sijoittajatarinoiden tuomisen opiskelijoiden saataville; erittäin mielenkiintoisena tapana lisätä opiskelijoiden

kiinnostusta aiheeseen. Ja varsinkin siinä tapauksessa, jos tarinat ovat opiskelijan omaan elämään tai lähitulevaisuuteen liittyviä. Useimmiten sijoittamisesta puhutaan tai kirjoitetaan sellaisista ihmisistä, jotka ovat menestyneet siinä erittäin hyvin. Toki on tärkeää, että menestystarinoita tuodaan myös esille, mutta aloittavalle sijoittajalle olisi, oman näkemykseni mukaan, tärkeää tuoda perussijoittajien tarinoita lisää julkisuuteen. Välillä uutisissa näkee myös esimerkiksi perintönä saadulla suurehkolla pääomalla aloittavasta sijoittajasta. Sen myötä helposti ajatellaan, että sijoittamisen aloittamiseen tarvitsee saada ensin alkupääoma yhtäkkiä, eikä ajan kuluessa. Tärkein ajatus lisätiedon tuottamisessa nuorille sijoittajille olisi omaan elämään verrattavuus. Jos aloittava sijoittaja näkee mahdollisuutensa vasta isopalkkaisessa työssä, ollaan silloin menetetty iso osa korkoa korolle –ilmiön merkityksestä. Ikinä ei ole kuitenkaan liian myöhäistä ja paras päivä aloittaa sijoittaminen on tänään!

Oman pohdintani perusteella näkisin, että opintolainahyvityksen mahdollisuus on nostanut opintolainaa hakevien opiskelijoiden määrää. Heistä myös suuri osa on nostanut opintolainan pelkästään tai suurimmaksi osaksi opintolainahyvityksen perusteella. He ovat myös nähneet mahdollisuuden käyttää opintolainaa pääomana sijoittamisen aloittamiseen tai velkavipuna nopeuttaakseen sijoitusten tuottoa pienemmällä riskillä, kuin normaalilla sijoituslainalla ilman opintolainahyvityksen mahdollisuutta.

Opintolainan ja sen myötä opintolainahyvityksen mahdollisuutta kannattaisi markkinoida opiskelijoille enemmän. Esilletuonnissa tulisi oman näkemykseni mukaan painottaa esimerkiksi Aito Säästöpankin sijoitusmahdollisuuksia, kuten sijoitusrahastoja. Esimerkit sisältäisivät tuottomahdollisuuksia koko lainasummalla sijoittavalle tai vain puolet opintolainasta sijoittavalle. Tähän sisällytettäisiin opintolainahyvytys, kunhan sitä ei mainostettaisi pankin tuottamana lisäarvona, jottei synny ikäviä väärinkäsityksiä.

Olisi kiinnostavaa toteuttaa sama kyselytutkimus viiden vuoden päästä uudestaan ja nähdä kuinka opiskelijoiden säästämisen ja sijoittamisen aste muuttuu tulevaisuudessa. Taloudellinen riippumattomuus oli kuitenkin tällä hetkellä jo yli kolmasosan säästämisen ja sijoittamisen tavoitteena, joten nostavatko heidän kokemukset aiheesta lisää keskustelua ja kiinnostusta tulevaisuudessa? Vai osaavatko tulevat opiskelijat ajatella pitkällä tähtäimellä tulevaisuuteensa ja tehdä viisaita valintoja säästämisen ja sijoittamisen suhteen? Jatkossa olisi myös mielenkiintoista tutkia, miten opiskelijoille pankkien tai mentorien kautta annettu sijoituskoulutus tai muulla tavoin lisätty

sijoitustietämys tuottaa lisää nuoria sijoittajia. Tämä tutkimus antaa hyvän pohjan siitä, millä tavoin tietoa sijoittamisesta kaivataan.

LÄHTEET

Aito Säästöpankki. Strategia. Luettu 4.10.2017.

<http://www.saastopankki.fi/saastopankkiryhma/strategia>

Fiebert Andrew. Investing 101: What Is Investing and Why Does It Matter? Luettu

6.11.2017. <https://www.listenmoneymatters.com/investing-101/>

Heikinheimo Henri. 2017a. 10 vuoden säästämällä 40 vuoden eläkesäästöt? Julkaistu

13.03.2017. Luettu 12.06.2017. <https://www.sijoittaja.fi/53597/korkoa-korolle/>

Heikinheimo Henri. 2017b. Vakuutuskuoret: Kannattaako kapitalisaatiosopimus tai

sijoitusvakuutus? Julkaistu 20.06.2017. Luettu 16.10.2017.

<https://www.sijoittaja.fi/60607/vakuutuskuoret-kannattaako-kapitalisaatiosopimus-tai-sijoitusvakuutus/>

Heikinheimo Henri. 2016. Aktiiviset vs passiiviset rahastot – Sijoittaja.fi:n laaja analyysi. Julkaistu 6.5.2016. Luettu 16.10.2017.

<https://www.sijoittaja.fi/37841/aktiiviset-vs-passiiviset-rahastot-laaja-analyysi/>

Heikkilä Timo. 2017. Mikä on indeksi ja miten siihen voi sijoittaa? Julkaistu 12.7.2017.

Luettu 1.11.2017. <https://www.sijoittaja.fi/36431/mika-on-indeksi-ja-miten-siihen-voi-sijoittaa/>

Heikkilä T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. Painos. Edita Publishing Oy.

Hämäläinen K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Talentum Oyj.

Investopedia. 2017a. Investing. Luettu 25.08.2017.

<http://www.investopedia.com/terms/i/investing.asp>

Investopedia. 2017b. Investing 101: What Is Investing? Päivitetty 09.05.2017. Luettu

12.06.2017. <http://www.investopedia.com/university/beginner/beginner1.asp>

Investopedia. 2017c. Profit. Luettu 16.06.2017.

<http://www.investopedia.com/terms/p/profit.asp>

Kallunki J., Martikainen M. & Niemelä J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. 5.

Painos. Talentum Media Oy.

Kallunki Juha-Pekka. 2006. Mitkä käsitteet sijoittajan on hyvä tuntea? Julkaistu

23.03.2006. Päivitetty 25.9.2006. [Toimituksen päivittämä pörssierien osalta] Luettu

29.06.2017. <http://www.porssisaatio.fi/blog/2006/03/23/mitka-kasitteet-sijoittajan-on-hyva-tuntea/>

Kela. 2017a. Opintolainahyvityksen määrä. Julkaistu 15.4.2016. Päivitetty 14.8.2017.

Luettu 12.10.2017. <http://www.kela.fi/opintolainahyvitys-maara-ja-maksaminen>

Kela. 2017b. Opintolainahyvitys. Julkaistu 15.4.2016. Päivitetty 20.9.2017. Luettu

12.10.2017. <http://www.kela.fi/opintolainahyvitys>

Kennon Joshua. 2016. Reinvesting or Not Reinvesting Your Dividends - The Dividend Dilemma Every New Investor Must Face. Päivitetty 13.10.2016. Luettu 25.08.2017. <https://www.thebalance.com/reinvest-your-dividends-357355>

Kone Oyj. 2017. Kone maailmalla. Luettu 10.10.2017. <http://www.kone.com/fi/yhtio/>

Lahtinen Niko. Miten nuoret tavoitetaan markkinoilla. Luettu 2.11.2017. <https://www.digimarkkinointi.fi/blogi/miten-nuoret-tavoitetaan-markkinoinnilla>

Möttölä Matias. 2014. Laskelma osinkoverojen vaikutuksesta tuottoon. [Analyysi]. Julkaistu 03.02.2014. Luettu 16.08.2017. <http://www.morningstar.fi/fi/news/120740/laskelma-osinkoverojen-vaikutuksesta-tuottoon.aspx>

Pesonen M. 2013. Sijoituspökkari. Säästäjästä sijoittajaksi. 1. painos. Jyväskylä: Docendo.

Pörssisäätiö. 2009. Anti kannattaa aina syynätä tarkkaan. Julkaistu 07.10.2009. Luettu 14.09.2017. <http://www.porssisaatio.fi/blog/2009/10/07/anti-kannattaa-aina-syynata-tarkkaan/>

Rikas Erakko. 2015. Sijoitusten hajauttaminen. [Blogikirjoitus] Julkaistu 19.09.2015. Luettu 29.06.2017. <http://www.rikaserakko.com/2015/09/sijoitusten-hajauttaminen.html>

Saario S. 2007. Saarion sijoituskirja. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Helsinki: WSOY.

Salkunrakentaja 2013. Kapitalisaatiosopimuksella sijoitusvarat suojaan pääomaverolta. Julkaistu 19.1.2013. Luettu 25.10.2017. <https://www.salkunrakentaja.fi/2013/01/kapitalisaatiosopimuksella-sijoitusvarat-suojaan-paaomaverolta/>

Salkunrakentaja. 2012. Osta ja pidä -sijoitusstrategia on lyömätön. Julkaistu 30.11.2012. Luettu 16.10.2017. <https://www.salkunrakentaja.fi/2012/11/osta-ja-pida-sijoitusstrategia-on-lyomaton/>

Seligson. 2017. PASSIIVISET OSAKERAHASTOT. Luettu 16.10.2017. https://www.seligson.fi/suomi/rahastot/esittely_passiiviset.htm

Sijoittaja.fi. Mistä tuotto syntyy. Luettu 06.08.2017 <https://www.sijoittaja.fi/sijoita-fiksummin/mista-tuotto-syntyy/>

Surveymonkey. Kyselytutkimuksen otoskoko. Luettu 12.10.2017. <https://fi.surveymonkey.com/mp/sample-size/>

Säästöpankkiryhmä. 2016. Näin Suomi säästää -tutkimus 2016: usko omaan talouteen vahvistunut selvästi. Julkaistu 31.10.2016. Luettu 12.10.2017. <http://saastopankkiryhma.mynewsdesk.com/pressreleases/naein-suomi-saeaeae-tutkimus-usko-omaan-talouteen-vahvistunut-selvaesti-1620438>

Tilastokeskus. Validiteetti. Luettu 16.10.2017. <http://www.stat.fi/meta/kas/validiteetti.html>

ValuePenguin. What Is Investing and Why Does It Matter? Luettu 6.11.2017.
<https://www.valuepenguin.com/investing/what-is-investing>

Vestola Jarmo. 2017. Taloudellinen riippumattomuus – Eläkkeelle jo 45 vuotiaana [Downshiftaus – Elämän leppoistaminen -Blogi]. Julkaistu 20.06.2017. Luettu 10.10.2017. <https://downshiftaaminen.blogspot.fi/2014/01/taloudellinen-riippumattomuus.html>

Vero. 2017. Omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa. Julkaistu 27.12.2016. Päivitetty 20.4.2017. Luettu 16.10.2017.
https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48935/omaisuuden_luovutusvoitot_ja_tappiot_lu4/

LIITTEET**Liite 1. Kyselytutkimus – Sijoittaminen opiskelijana**

1 (3)

Sijoittaminen opiskelijana**Taustatiedot**

* 1. Sukupuoli?

- Mies
 Nainen

* 2. Ikäsi vuosina?

* 3. Oppilaitoksesi?

Sijoittaminen opiskelijana**Säästäminen ja sijoittaminen**

* 4. Säästätö tai sijoitatko?

- Säästän
 Sijoitan
 Säästän ja sijoitan
 Säästän ja sijoittaminen kiinnostaa
 En, mutta aihe kiinnostaa
 En, eikä aihe kiinnosta tällä hetkellä

Sijoittaminen opiskelijana**Säästäminen ja sijoittaminen**

* 5. Mikä on pääasiallinen säästämisen tai sijoittamisen kohteesi / tavoitteesi?

- Asunto
 Eläke
 Hyvän päivän varalle
 Hankintoihin (Auto, tietokone tms.)
 Taloudellinen riippumattomuus

* 6. Mistä olet saanut pääomaa säästämiseen / sijoittamiseen?

- Opintolaina
- Palkka
- Perintö
- Opintotuki
- Muu (täsmennä)

* 7. Minkä suuruinen pääomasi on?

- Alle 5000 €
- 5000 - 10 000 €
- 10 000 - 25 000 €
- 25 000 - 50 000 €
- Yli 50 000 €
- En halua kertoa

Sijoittaminen opiskelijana

Arvot, termit ja palvelut

* 8. Laita seuraavat sinulle säästämis- tai sijoittamiskohteessa tärkeät arvot järjestykseen, joko hiirellä vetämällä tai numeroitsemalla. 1 = tärkein, 5 = vähiten tärkeä

⋮	<input type="text"/>	Helppous
⋮	<input type="text"/>	Tuottavuus
⋮	<input type="text"/>	Riskittömyys
⋮	<input type="text"/>	Ymmärrettävyys
⋮	<input type="text"/>	Eettisyys

* 9. Kuinka hyvin tunnet seuraavat sijoittamisen termit?

	En ole kuullut	Olen kuullut, mutta en tarkalleen tiedä	Tunnen termin	Tiedän termin tarkasti
Korkoa korolle -ilmiö	☐	☐	☐	☐
Osake	☐	☐	☐	☐
Rahasto	☐	☐	☐	☐
Säästötili	☐	☐	☐	☐
ASP-tili	☐	☐	☐	☐
Taloudellinen riippumattomuus	☐	☐	☐	☐

* 10. Miten toivoisit saavasi lisätietoa säästämisestä ja sijoittamisesta?

- Menen pankkiin keskustelemaan aiheesta
- Pankin neuvoja tulisi kertomaan aiheesta koululle
- Hankin itse tietoa
- Pankin verkkopalveluiden kautta
- Muulla tavoin (täsmennä)

* 11. Seuraavat palvelut/ominaisuudet ovat pankissa tärkeitä

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Chat-palvelu	☐	☐	☐	☐	☐
Verkkoneuvottelu	☐	☐	☐	☐	☐
Kassapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Tapaaminen konttorilla	☐	☐	☐	☐	☐
Edullinen hinnoittelu	☐	☐	☐	☐	☐
Palveluiden nopeus ja sujuvuus	☐	☐	☐	☐	☐
Mobiilipankki	☐	☐	☐	☐	☐
Konttorin läheisyys	☐	☐	☐	☐	☐

Sijoittaminen opiskelijana

Osallistu kilpailuun!

12. Jätä yhteystietosi jos haluat osallistua 100 € Aito Säästöpankin lahjoittamaan rahasto-osuuden arvontaan!

Nimi

Paikkakunta

Sähköpostiosoite

Puhelinnumero

* 13. Aito säästöpankki saa olla yhteydessä minuun sijoittamiseen kohdistuvissa asioissa

- Kyllä
- Ei